

MAGAZIN SAVEZA BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ / MAGASIN UTGIVEN AV RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Š E H E R

BANJA LUKA

60. broj

60. broj

Desetogodišnjica za ponos

Poštovani čitaoci, dragi prijatelji!

Šeher Banja Luka, naš zajednički projekt, prvo banjalučko glasilo koje se izdaje izvan našeg grada, slavi svoj deseti rođendan. Moramo biti ponosni na sve ove prohajale godine jer uloženi dugogodišnji volonterski rad se isplatio i Šeher je postao rado čitan magazin. Veliku zahvalnost dugujemo mnogim našim suradnicima i sponzorima, jer bez njih ne bi bilo Šehera. Pa idemo redom:

Savez Banjalučana Švedske, glavni finansijer magazina.

Familija Golalić je od prvog dana sa nama i veliko hvala Nurki, Zlatanu, Amiru, Nikolini i Tanji na nesebičnoj pomoći i velikom sponzorstvu.

Veliko hvala i našim drugim sponzorima Ademu Bajagićeviću, Lejli i Mirzi Ibrahimbegoviću, Reufu Jakupoviću, porodici Peretić, našim pretplatnicima i prijateljima. Posebno bih izdvojio i Vesnu i Mirsada Švraku, Mirsadu i Muju Beharića, Namika Hrlu, Muhibu Dujso, Azru i Tatjanu Sahadžić Ostojčić, Elviru Krupić Šamlju, Antu Miketu, Dževada Hajdarevića, Envera Kučukovića, Rudolfa i Muneveru Kalajdžić, Enesa Zahića, Almu Bašić, Sultaniju i Nuru Čejvan, Baisu Karabaš

Posebnu zahvalnost moram uputiti mojim najbližim saradnicima koji su me podržavali kroz sve ove godine.

Tehnički urednici: Goran Mulahusić, Samir Rajić, Zlatan Gunić i ekonom Zlatko Avdagić.

Lektori i korektori: Azra Lokvančić i Ismet Bekrić, novinari, pisci i ljudi od pera Mišo Vidović, Radmila Karlaš, Slavko Podgorelec, Dinko i Edin Osmančević, Mersad Rajić, Marjan Hajnal, Fikret Tufek, Mišo Marić, Branko Tomić, Ismet Bekrić, Denis Delić, Srđan Šušnica, Azra Avdagić, Severin Rakić, Fuad Balić, Fatima Mahmutović, Nedžad Talović, Muharem Sitnica, Kemal Coco, Asima Čošabić, Aida Bašić, Reuf Jakupović, Edhem Trako, Bedrudin Gušić, Edhem Čizmić, Mesud Mulaomerović, Enisa Bajrić, Slobodan Rašić Bobara, Enisa Osmančević Čurić, Ljubica Perkman, Namik Alimajstorović, Anes Cerić, Ozren Tinjić, Adem Čukur, Sadik Beglerović, Irfan Nurudinović, Senada Bešić, Vlado Bojer, Angel Trajkovski, Atif Turčinhodžić, Rade Dujaković, Faruk Tičić, Aljoša Vučković, Nerko Galešić, Zlatko Lukić, Rabija Arslanagić, Dominik Bertoti, Krstan Malešević, Sead Cerić, Emir Baralić, Rešad Salihović, Šemso Avdić, Azra Dedić, Vasvija Bačevac Dedić, Goran Trkulja, Ajna Duzić, Idriz Saltagić, Sadeta Sokol

Umjetnici: Mersad, Omer i Tarik Berber, Bekir Misirlić, Nerica Abdulić Osmančević, Lojzo Čurić, Enver Štaljo, Anto Miketa, Enes Mundžić, Sanjin Čošabić, Enver Kadenić, Muhamed Čejvan, Alija Sarač, Enes Zahić, Goran Mulahusić.....

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve "Šeher Banje Luke".

<http://issuu.com/savezbl>

Na kraju da se vama, koji ste nam već poslali dobrovoljne priloge, u ime naše male redakcije i u svoje lično, iskreno zahvalim na pomoći i razumijevanju, i nadam se da će vam se pridružiti i mnogi drugi naši čitaoci.

Vaš urednik
Mirsad Filipović

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare

SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/ Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktor

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Lektor/Korrekturläsare

Ismet Bekrić

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić
Enisa Bajrić
Fatima Mahmutović
Ozren Tinjić
Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)
Mišo Vidović (BiH)
Radmila Karlaš (BiH)
Mersad Rajić (Kanada)
Ljubica Perkman (Njemačka)
Reuf Jakupović (Švedska)
Dr Severin D. Rakić (Australija)
Dinko Osmančević (BiH)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,
Luxorgatan 12, 591 39 Motala
Telefon: +46(0) 739 872 284
Internet: www.blsavez.se
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:
6 brojeva 150 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com
Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Omer Berber

Skupština Saveza Banjalučana u Alvesti: Neizbrisivi tragovi.....	4
Pisci izlaze iz knjiga.....	8
Sajam knjiga u Sarajevu: Pod istim krovom.....	10
Nijanse Gorana Mulahusića.....	13
Januarska trica.....	14
Iskra teta Senije.....	18
”20 kruna za čovjeka” ...od ”dobrije” ljudi.....	20
Sjećanje: Ilidža.....	22
Mladi ambasadori demokratije.....	24
Putujući Evropom: Prag.....	26
Mutuša.....	34
Ti si san djetinjstva.....	36
Kad su polja bila više bijela nego crna.....	38
Kroz Gornji Šeher: Sitari.....	40
Proljeća u Sitarima.....	42
Dama herc.....	44
Taman.....	46
Damari grada.....	48
Mračna zona i malo svjetla.....	50
Banjalučki fijaker.....	52
Đule u snijegu.....	54
Poezija.....	55
Vicevi.....	56
Penzije u BiH.....	58

str.4

Skupština Saveza Banjalučana Neizbrisivi tragovi

str.10

Sajam knjiga u Sarajevu Pod istim krovom

str. 26

Prag

str: 48

Damari grada

SKUPŠTINA SAVEZA BANJALUČANA U ALVESTI

NEIZBRISIVI TRAGOVI

Piše: Fikret TUFEK

Foto: Goran Mulahusić

Banjalučani u Švedskoj vrijedno rade, vole da se druže, da se provedu i da pomognu i drugima, a skupštine su im prilika da sve to sagledaju kao jednu cjelinu. Tako je bilo i u prostorijama Kulturkälaren u Alvesti, 30. marta 2019., na 23-oj redovnoj godišnjoj skupštini Saveza Banjalučana u Švedskoj, uz prisustvo 30 delegata iz 9 (od 11) lokalnih udruženja, koji predstavljaju oko 1.500 ukupnih članova.

Mesud Mulaomerović je predsjedavao radom skupštine, koja je na dnevnom redu imala čak 17 tačaka, ali i lijep predah za predstavljanje publiciste i hroničara Branka Tomića i pjesnikinje i prozaičkinje Vasvije Dedić-Bačevac.

O sadržaju rada i izvještaju u uvodu su govorili predsjednik Mir-

sad Filipović, sekretar Lejla Arnautović i blagajnik Zlatko Avdagić, te delegati skupštine, što će biti objedinjeno u zaključcima. Istaknuto je da je glavni odbor intenzivno radio na dokumentaciji i imao radne sastanke u baznim udruženjima: Landskrona, Nyköping, Växjö, Motala, Göteborg i Alvesta, te bio bliži članstvu.

Najviše pažnje bilo je posvećeno Izvještaju o radu i Finansijskom izvještaj u 2018. godini, uz naglasak da je realizirano oko 90 posto planiranih programskih sadržaja, uz pozitivan ekonomski rezultat.

Savez je dostojanstveno obilježio Dan nezavisnosti i Dan državnosti BiH, te imao sadržajnu suradnju sa bh. i švedskim organizacijama, a njegovi su predstavnici učestvovali na Sajmu knjiga, Kongresu dijaspora i drugim značajnim manifestacijama. Posebno je bio dobro organiziran godišnji susret Banjalučana sa manifestacijom „Vezeni most“ u julu 2018. godine, kojom prilikom je istaknuto da više od 80.000 Banjalučana živi u dijaspori u većini od oko 100 zemalja u kojima je inače bh. dijaspora.

Savez Banjalučana sponzorira i izdavanje knjiga, pomogao je Turnir košarke u Donjem Vakufu, učestvovao u obilježavanju Dana Srebrenice u Stockholmu, te pomaže radu udruženja povratnika u Banjaluci. Značajne aktivnosti Savez je ostvario u provođenju prošlogodišnjih izbora u Švedskoj i BiH.

Uspješan je bio i godišnji Susret Banjalučana u Örebro, posebna se pažnja posvećuje učešću u mreži bh. građana u dijaspori i djelovanju mladih, a organizirana je i posjeta švedskom parlamentu.

Istaknut je značaj dvomjesečnog magazina „Šeher Banja Luka“ koji

Skupštinsko radno predsjedništvo: Lejla Arnautović, Mesud Mulaomerović, Edina Maslač, Fatima Metaj i Zlatko Avdagić

25. godišnji susret Banjalučana u Göteborgu 5. oktobra

Jubilarni, 25. godišnji susret Banjalučana, u organizaciji Saveza Banjalučana u Švedskoj, održaće se u Göteborgu 5. oktobra 2019. godine. Predsjednik lokalnog udruženja Saveza Banjalučana Göteborg Almaz Cerić u prvoj izjavi za „Šeher Banju Luku“ kaže:

„Drago mi je da će se jubilarni godišnji susret Banjalučana održati baš u Göteborgu, gdje se održavao uspješno nekoliko puta. Biće to i ovog puta u Folkets Hus Mölndal, Göteborgsvägen 19. Pripreme već sada počinju i nadamo se da ćemo kao dobro lokalno udruženje, uz sponzorstvo i glavnu organizaciju Saveza Banjalučana u Švedskoj, uspjeti dovesti značajan broj Banjalučana, ali ovo je poziv i svima drugima. Ponudićemo bogat kulturni program uz značajan broj učešća javnih i kulturnih radnika vezanih za Banjaluku. Vjerujemo da će kao i dosada goste zabavljati legendarni Nadir Garčević, a vodimo razgovore da gost bude slavni svjetski rukometni golman Abaz Arslanagić, koji je ovogodišnji laureat najviše nagrade grada "Ključ Banje Luke"! Učinićemo sve da se okupe poznata imena i da susret bude na najvišem mogućem nivou!”

posebno ističe integraciju Banjalučana u zemljama svijeta, te kazano da će se učiniti sve da magazin i dalje redovno izlazi.

U nastavku je skupština raspravljala i dala podršku godišnjem planu rada uz dopune i zaključak da se održi nivo dosadašnjih aktivnosti. Skupština je razmatrala i usvojila i sve druge tačke dnevnog reda.

Mirsad Filipović:

”Ovogodišnja skupština je još jednom pokazala, da su Banjalučani u Švedskoj veoma dobro organizovani i nastavljaju ispunjavati sve zacrtane ciljeve. Raduje me da su se delegati iz naših udruženja u većini odazvali pozivu i učestvovali u radu skupštine. Pohvalili su rad glavnog

Delegati iz Vekša: Jasmin Hamula, Sadik Beglerović, Kemal Alihodžić i Ilijas Imamović

U prvom planu delegati iz Halmstada i Laholma: Mujo Metaj i Mesud Bajrektarević

odbora, administracije, predsjednika i blagajnika, što pokazuje da smo ispunili njihova očekivanja. Skupština je donijela i neke važne odluke i planove za ovu godinu, a mogu potvrditi i da će se ovogodišnji susret Banjalučana održati 5. oktobra u Göteborgu. Skupštinu je rutinski, samo kako on zna, odradio najstariji član glavnog odbora Mesud Mulaomerović i zaslužuje sve pohvale. Branko Tomić i Vasvija Dedić-Bačevac su nam svojim promocijama, na lijep način ispunili najvažniji dan u radu Saveza. Domaćini su se potrudili da nam ništa ne nedostaje i ja im se zahvaljujem na srdačnom gostoprimstvu.“

Branko Tomić i Vasvija Dedić-Bačevac gosti Skupštine

Svoje knjige na skupštini predstavili su pisci Branko Tomić i Vasvija Dedić-Bačevac, s kojima su razgovarali delegati skupštine iskazavši veliki interes za njihovo književno stvaralaštvo. Pisci su na kraju potpisivali knjige delegatima, a Savez je pomogao otkup dijela njihovih knjiga.

Branko Tomić:

”Veliko mi je zadovoljstvo Banjalučanima govoriti o moje dvije knjige, koje su objavljene u 2017. godini. U prvoj, „Švedskom Bosna probeharala“, pisao sam o nama u izbjeglištvu, o našem bolu i tugovanju za zavičajem i domovinom, ali i o uspjesima koji su nas u Švedskoj promovirali u najbolje integrirane doseljenike. U reportažama, koje su ranije objavljivane u našoj „Bosanskoj pošti“, pokušao sam da objasnim da mi ovamo nismo došli iz znatiželje i žudnje za nepoznatim, već da su nas neljudi u ratnoj kataklizmi ovamo prognali sa naših ognjišta. Uzeli su nam mnogo toga, ali ne i dušu s kojom smo se oduprli skrnavljenju ljudskih vrijednosti i s plamičkom prkosa ponovo se uspravili, uprkos teškoćama koje su nas pratile u osvajanju života u novoj zemlji.

Reportaže i intervjui, koji ispunjavaju nešto više od 250 stranica ove zbirke, nisu rang-lista najboljih, niti se ovim tekstovima iscrpljuje sve što su Bosanci i Hercegovci ostvarili u Švedskoj, ali su neizbrisiv trag o nama i još jedan od dokaza da su neki naši ljudi ostvarili

grandiozne uspjehe kojima svi treba da se ponosimo.

Druga knjiga govori o sportu, o olimpijcima Bosne i Hercegovine od 1992. do 2016., te o jugoslovenskim olimpijcima iz bosanskohercegovačkih klubova i onima koji su u BiH rođeni, a olimpijci postajali negdje drugdje od 1912. do raspada jugoslovenske zajednice. Takvih je 316. Sa 40 olimpijskih medalja koje su osvojili ostavili su neprolazno sportsko bogatstvo kao izvor nadahnuća novim generacijama. Za ovu monografiju dobio sam specijalnu godišnju nagradu Međunarodnog olimpijskog komiteta sa obrazloženjem, kako je kazano, „za izvrsnost i promociju olimpizma“. To me obavezuje na nove poduhvate, pa je tako u procesu stvaranja „Fudbalska riznica“ o bh. nogometu.

Vasvija Dedić-Bačevac:

”Moj zadatak na ovoj planeti je da pišem i da kroz svoja djela pričam životne storije.

Bavim se svim književnim vrstama, u kojim sam se okušala od poezije, novela do romana.

Moj roman „Vrijeme ljubavi - ili roman o 70-tim“ nosi poruku ljubavi, zapravo da samo ljubav može promijeniti svijet i uticati na pozitivne promjene.

Iako su „loša vremena za ljubav i poeziju“, kako glasi i stih moje pjesme „Nostalgični bluz“, moramo vjerovati da svijet može biti bolji i pravedniji, za šta se i sama borim kroz svoje stvaralaštvo i rad sa djecom i omladinom.

Moj roman „Vesna, bogumilska kći“ je i svojevrsna šetnja kroz bosansku istoriju sa ključnim momentima: bosanskom vladaru Kulinu banu, kao i zapisima na kamenim spomenicima - stećcima, najznačajnijom baštinom bosanskog naroda. Tu je naravno nezaobilazna tema ljubavi, koja predstavlja i siže samog romana.

Tu su naravno i moje novele „U predvorju raja“, koje su zapravo kolorit različitih uzbudljivih životnih priča, koje su zbog svoje živopisnosti i duhovitosti i dramtizovane.“

Pišu za naš magazin: Reuf Jakupović, Branko Tomić, Fikret Tufek i Mesud Mulaomerović

Vasvija Dedić Bačevac je predstavila svoje knjige prisutnim delegatima

Delegati iz Nišepinga: Enisa Bajrić i Amela Mujić

U prvom planu je agilna Vasvija Dedić Bačevac

Drugi sajam bosanskohercegovačke knjige u Švedskoj

PISCI IZLAZE IZ KNJIGA

Foto: Haris Tucaković

Tekst: Azra AVDAGIĆ

Dva marta. U mojoj porodici drugi mart oduvijek je bio veliki praznik. Za to slavlje postoje dva razloga. Prvi, jer su na taj dan taj moji roditelju uplovili u bračnu luku, da bi nakon tri stotine i šezdeset pet dana svoj brak krunisali rođenjem prve kćerke. Zbog toga ja drugi mart oduvijek nazivan Dva marta.

Od ove godine imam razlog da drugi mart obilježavam kao Tri marta. I ove godine u mom

Promocije novih izdanja i razgovori o misiji biblioteka i značaju prevođenja u književnosti – Program za djecu, s Pippi Dugom čarapom i piscima "uživo" – Panel debata Iz jezika u jezik

životu to je bio prazničan dan. Djelimično zbog tradicije, a djelimično zbog ovogodišnjeg Drugog sajma bosanskohercegovačke knjige kojem sam imala čast prisustvovati. Göteborg je bio cilj posjete tog ranog drugomartovskog jutra, s nadom da ću vidjeti mnoga draga lica i naučiti nešto novo, kao i na svakom susretu.

Moje nade su se ostvarile već pred vratima. Od samog ulaza osmijesi i dobrodošlice ljubaznih domaćina. I Knjige. Mnoštvo knjiga i časopisa, pisanih na našem prostoru i u inostranstvu, krasilo je prostorije Litteraturhuset.

Program je počeo svečanim otvaranjem i pozdravnim riječima Isme Stanić (Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH), Sabahete Vehabović (NBV) i Mirsade Zahirović (BHKRF). Aida Bašić je scenu preuzela odjevena u kostim Pippi Duge Čarape, i dječiji dio mogao je početi sa Pola stoljeća – već od proljeća obilježavanjem 50 godina umjetničkog rada pjesnika Šime Ešića. Program se nastavio predstavljanjem bh. novina u Švedskoj: Glasa BiH, Žene i Šeher Banje Luke, te Banjalučkih žubora. Posebno bih izdvojila za nas veoma značajno i, mislim, uspješno predstavljanje Šehera i Žubora, za koje smo se Nusreta Garčević iz GO Saveza Banjalučana i ja, svrsrdno potrudile. Predstavljena je i izložba satiričnih crteža o temi Knjige i pisci, a privukle su nas i stranice knjige Midhata Ajanovića Film i strip. Amir Misirlić je govorio o pola stoljeća bosanskohercegovačkog pop-roka, a mlada pjesnikinja Merima Dizdarević govorila je o inspiraciji i nadahnuću u poeziji, ilustrujući to i svojim pjesmama. Književni program obogaćen je i promocijama novih knjiga Midhata Medića - Švicarska bolnica, Refika Ličine - Strah od behara, Bisere Boškailo - Goti u Bosni, Vasvije Dedić Bačevac – sa novih stranica i Branka Tomića – Olimpijski spomenar.

Subotnji program završio se panel-debatom Iz jezika u jezik, u kojoj su o prevođenju govorili: Izet Muratspahić, Sonja Bjelobaba, Milena Rudež i Đorđe Žarković, a razgovor je znalački i nadahnuo vodila Samira Ajanović.

Subotnji dan bio je u znaku obilježavanja Dana nezavisnosti BiH uz kulturno-muzički program. Nedjelja je počela dogovorom o osnivanju Društva bosanskohercegovačkih pisaca i prevodilaca u Švedskoj, da bi se nastavila dječijim programom s Pippi Dugom Čarapom (Aida Bašić) i dječijim piscima Amrom Kadrić Šijan i Aidom Zaćiragić i prezentacijom novih knjiga Amele Isanović - Pamti stope i Mehmeda

Pargan - Grad u cvatu magnolije. Bile su zanimljive i studije Sanjina Pejčkovića - Prošlost je strana zemlja i Sanele Bajramović - Hijerarhijsko sestrinstvo – o švedskoj podršci izgradnji mira u Bosni i Hercegovini.

O tome šta znači pisati i prevoditi govorili su Milena Rudež i Jane Kabel, Senada Kadribašić, Nijaz Mujkanović, Enisa Popović Čengić, Nizama Čaušević, Belma Omeragić i Mubera Šabanović. Oživljena su i sjećanja na one koji više nisu s nama, Mehu Barakovića i Ševku Kadrića, dok su Olivera Maran Đuđa i Azra Arnautović govorile o Biblioteci kao riznici knjiga i znanja.

Drugi Sajam bosanskohercegovačke knjige uspješno je održan, i naravno, sada se možemo nadati novom i još bogatijem Sajmu iduće godine.

Sretna i zadovoljna, puna utisaka, vratila sam se u svoj kućni mir. Još jedna godina gdje su Dva marta postala prelijepo sjećanje na, ovaj put, Tri marta.

Azra Avdagić

Azra Avdagić, Nusreta Garčević i Mirsada Zahirović

Pipi duga čarapa - Aida Bašić

Šimo Ešić je veoma popularan pjesnik

Samira Ajanović u razgovoru sa Harisom Tucakovićem

Sa Sajma knjiga u Sarajevu

POD ISTIM KROVOM

Pripremili Ismet Bekrić i Goran Mulahusić

Jubileji »Banjalučkih žubora« i »Šeher Banje Luke« - među piscima i knjigama / Izabrana djela prvog dobitnika nagrade »Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most« Šime Ešića / Značajno djelo prof. dr. Izeta Muratspahića »Književnost bosanskohercegovačke dijaspore u Skandinaviji«

Još jedan Međunarodni sajam knjiga u Sarajevu, već 31., od 17. do 22. aprila 2019. godine, ponovo je okupio pisce i njihove knjige, dokazujući da su literarne riječi najljepši vezovi i mostovi koji nas približavaju u zajedničkoj misiji dobrote, ljepote i međusobnih uvažavanja. Na štandu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, koje je bilo domaćin brojnih susreta i promocija, bilo je posebno živo, u spletu ponovnih viđenja, razgovora i novih naslova. Domaćin piscima iz dijaspore bila je i izdavačka kuća »Bosanska riječ« - »Lijepa riječ« iz Tuzle, koja u svetkovinu knjige utka i svoja izdanja autora iz dijas-

pore.

»Pod istim krovom.« Kao u pjesmi Šime Ešića »Ptice i ljudi«, koji je ovu pjesmu pročitao i na promociji »Šeher Banje Luke« i »Banjalučkih žubora«, uplićući na taj način u naš jubilej i svoj – pedeset godina književnog rada, krunisan i objavljivanjem »Izabranih djela za djecu i mlade«. Zato, neka uvod za ovaj izvještaj sa Sajma knjiga budu i stihovi iz njegove pjesme:

»Čim čovjek sebi napravi kuću, / umoran ali sretan do zvijezda, / pod novim krovom skupe se ptice / i počnu sebi svijati gnijezda. // I kuću onda svakoga jutro / lepet krila i cvrkut

budi, / pa tako dugo i sretno žive / pod istim krovom – ptice i ljudi.«

ŽUBORI ŠEHER BANJE LUKE

Značajna banjalučka izdanja obilježila su na Sajmu knjiga svoje jubileje – edicija »Banjalučki žubori« dvadeset a magazin »Šeher Banja Luka« deset godina izlazenja. O magazinu su govorili urednik u uredništvu Goran Mulahusić i stalni saradnik Ismet Bekrić, naglasivši da je »Šeher Banja Luka« postala glasilo i ogledalo ne samo jednog grada, nego cijele BiH i njenih žitelja rasutih

Renata Karadžić, Denis Dželić, Ismet Bekrić i Mirsad Bećirbašić

svijetom. Pročitane su i riječi urednika Mirsada Filipovića, objavljene u najnovijem broju, da »Šeher Banja Luka« ulazi u desetu godinu svoje plemenite misije – da smo dio i svoga grada, ma gdje god bili, i da tu nit od srca do Banje Luke razvlačimo stotinama, hiljadama kilometara, pazeći pri tom da ne pukne, kako bismo je istavili u naslijeđe i našoj djeci s jasnom porukom: TO JE I NAŠ GRAD!«

Dvadesetu knjigu »Banjalučkih žubora« - nazvanu simbolično »To svjetlo u nama« - predstavio je jedan od njenih stalnih saradnika, pisac Denis Dželić, svojim poetskim tekstom u kojem je između ostalog zapisao:

»Tamo negdje u tuđini na policama za knjige svijetli grad Banjaluka, nema je fizički, ostala je samo svjetlost u nama. Jeste, mi prognanici svijetlimo...

U Banjalučkoj aleji sjećanja svake godine sve manje je stabala kestena, sve manje je svjetlosti uličnih lampi. Polako se gase jedna za drugom, s njima i sjećanja vezana za lijepe uspomene voljenog grada.

Pa ipak, još nas ima, treperimo ko mješečina na valovima divljeg Vrbasa. Rasuti po cijelom svijetu sakupljamo našu svjetlost, čuvamo je u knjigama, lijepe tekstove ukra-

Ismet Bekrić i urednik lista "Bošnjak" Kerim Dizdar

simo ilustracijama, namirišemo sevdahom i svi zajedno žuborimo...»

U ovaj poetski zapis utkali su se i stihovi i proza: Nasihe Kapidžić Hadžić, Enise Osmančević Ćurić, Ranka Risojevića, Miše Marića, Mirsada Bećirbašića, Mustafe Bajagilovića, Sabahete Hadžikadić, Borke Tadić, Džabira Maglajlića, Migdata Hodžića, Elvire Krupić Šamljija, Severina D. Rakića, Edhema Trake, Seada Mulabdića, Ljubice Topić Perkman, Emire Bijol, Mirsada Omerbašića, Sulejmana Kovačevića, Halida Ibrišagića...

KNJIŽEVNOST DIJASPORE

Na centralnoj pozornici Sajma knjiga smjenjivale su se svakodnevno promocije novih knjiga. Među njima i naših autora. Na stolovima i policama izdavačke kuće »Bosanska riječ« - »Lijepa riječ«, kao i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, vidjeli smo novo izdanje pjesničke zbirke Nasihe Kapidžić Hadžić »Vezeni most«, zatim knjige za djecu Enise Osmančević Ćurić, Irfana Horozovića, Ismeta Bekrića, Ranka Risojevića, Ranka Pavlovića, Muhidina Šarića, pjesme Seada Mulabdića i Mustafe Bajagilovića, prozu Nenada Radanovića, Vasvije Dedić Bačevac i Edhema Trake, i druga ranija izdanja. Izdavačka kuća Planjax, koja je prošle godine objavila poetski prvjenac Elvire Krupić Šamljija »U sjeni uspomena«, ovog aprila je ponovo promovirala jednu knjigu banjalučkog pisca – pjesme Denisa Dželića »Rekla si da voliš jesen«. Novu knjigu poezije – »Sunce je tvoja sjena« - predstavio je i Zlatko Lukić, dok je Ismet Bekrić mladim čitaocima ponovo poklonio jedan prijevod iz slovenačke književnosti – knjigu priča iz djetinjstva Brede Smolnikar »Pupoljci«, koja je dobila značajnu nagradu za najbolje knjige u prevodu na bosanski jezik – nagradu »Mala vila« koju dodjeljuje izdavačka kuća »Bosanska riječ« - »Lijepa riječ«.

Recimo još, da je ovogodišnji Sajem knjiga promovirao i jedno značajno djelo koje osvjetljava književnost u dijaspori. Riječ je o studiji dr. Izeta Muratspahića »Književnost bosanskohercegovačke dijaspore u Skandinaviji« u kojoj je osvijetljeno i valorizirano literarno stvaralaštvo blizu 90 pisaca koji žive i stvaraju u Švedskoj, Norveškoj i Danskoj. Među njima je zapažen broj autora iz Banje Luke. Trud Izeta Muratspahića zaslužuje u svakom pogledu zasluženu pažnju, svakako i na stranicama našeg magazina.

Još jedan Sajem knjiga u Sarajevu sklopio je svoje dane i susrete, ali ostale su široko otvorene stranice brojnih knjiga. Sad je na nama – da ih čitamo!

Isma Stanić u društvu prijatelja

Banjalučki pisci i prijatelji: Denis Dželić i Ismet Bekrić

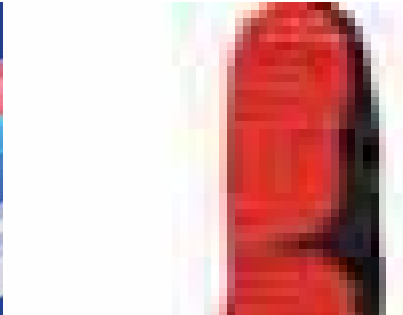
Nijanse Gorana Mulahusića

Sajam knjiga u Sarajevu bio je prilika i da se na jednom mjestu, u Skenderiji, susretnu knjige i slike; posjetioци su mogli razgledati i zanimljivu izložbu u galeriji Collegium Artisticum, na kojoj se, na smotri likovnih umjetnika BiH, predstavio i naš likovni saradnik i član redakcije magazina Goran Mulahusić. Izložio je dvije slike iz ciklusa TIME

u kojem se prepliću boje i nijanse fotografskog i likovnog, dočaravajući svojim imaginacijama bogatstvo i unutrašnje odsjaje pejzaža i detalja što ih dočaravamo okom kamere i likovnom transformacijom. Vidjeti detalj u cjelini i cjelinu u detalju, doživljavati likovno ostvarenje ne samo kao pogled izvana, nego i iznutra, u njegovom višeznačju.

Otvaranje izložbe u Skenderiji

JANUARSKA TRICA

VUČIĆEV BADNJI DAN
DODIKOV DAN REPUBLIKE SRPSKE
PUTINOVA POSVETA SRBIJI

Tekst i ilustracije:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

U prepunom kalendaru događaja u prvom mjesecu ove godine na prostorima Srbije i Republike Srpske tri su izazvala, reklo bi se, najveću pozornost javnosti, ne samo na pomenutim prostorima nego i u cijelom regionu pa i mnogo šire. Najprije nam je Aleksandar Vučić 6. januara priuštio unošnje badnjaka i proslavu Badnjeg dana u Predsjedništvu Srbije. Potom je samo tri dana kasnije, dakle 9. januara, u Banjoj Luci održana centralna svečanost proslave Dana Republike Srpske, koji događaj je, kažu, bio pod patronatom Milorada Dodika. A onda je oba ova događaja zasjenio onaj treći, od 17. januara, kada je u jednodnevnoj posjeti Srbiji bio Vladimir Vladimirovič Putin, predsjednik Rusije i jedan od lidera u svijetu.

OPET AKTUELNO: "SVI SRBI U JEDNOJ DRŽAVI"

Svoj prvi Badnji dan, kao predsjednik Srbije, Aleksandar Vučić je proslavio prošle godine. Unio je tom prilikom i badnjak u Predsjedništvo Srbije. Uradio je to sam, bez ikoga. Čak i bez televizijskih kamera, koje mu, kao što znamo, nikako nisu mrske. Skoro da se tada pravdao, rekavši da je Srbija sekularna država tj. da su država i crkva razdvojene, ali da ne vidi ništa loše u poštovanju vjerskih praznika, čije je obilježavanje, kako se izrazio, u Predsjedništvu dozvoljeno i pripadnicima svih drugih vjeroispovijesti.

Ali, samo godinu dana nakon toga, prilikom ovogodišnjeg Badnjeg dana, Vučić je okrenuo ćurak. Ovoga puta, pri unošenju badnjaka Vučić je imao čak šest "pomoćnika", a sve to pratile su televizijske kamere. A ko su bili ovi Vučićevi pomoćnici? Ako ste pomislili da je to bilo osoblje zaposleno u Predsjedništvu, varate se. Svu šestoricu pozvao je Vučić u goste. Svi oni su iz država regiona, lideri su partija sa srpskim predznakom, neki su i opozicioni poslanici u državnom parlamentu, a jedan od njih je i na čelu države. Iz Crne Gore došli su Andrija Mandić, Milan Knežević i Goran Danilović, iz Hrvatske Milorad Pupovac, a iz Makedonije Ivan Stoilković. Republiku Srpsku odnosno Srbe koji žive u Bosni i Hercegovini u ovom društvu "predstavljao" je, a ko bi drugi nego Milorad Dodik.

Trojica Vučićevih gostiju imaju posebno visok politički rejting. Andrija Mandić, od 2007. godine s titulom "četnički vojvoda srpskih zemalja", zemljak je Radovana Karadžića - obojica rođena u durmitorskoj zabit, varošici Šavnik. On je najrobusniji opozicioni lider u Crnoj Gori i najveći oponent Milu Đukanoviću, predsjedniku Crne Gore te samostalnosti ove države i njenom članstvu u NATO-u. Milorad Pupovac, dugogodišnji zastupnik u Hrvatskom saboru, je veoma značajna ličnost u hrvatskoj politici uopšte, a kada je u pitanju položaj Srba u Hrvatskoj, on je bez sumnje najznačajnija. Milorad Dodik, donedavno predsjednik Republike Srpske, a onedavno predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine, priča je za sebe. Mnogi s pravom kažu da je sve konce u rukama u manjem bosansko-hercegovačkom entitetu dugi niz godina držao samo jedan čovjek - Milorad Dodik. Tako je, dakle, bilo do sada, a kažu da se to nije promijenilo ni sada kada je on na čelnoj državnoj funkciji, a Željka Cvijanović na čelnoj funkciji u Republici Srpskoj. I Cvijanovička je takođe bila Vučićev gost, ali se čovjeku lako nameće utisak da je ona tu bila prvenstveno kao Dodikova "pratilja". Tim više što je i uz Vučića bila njegova "pratilja" - u liku Ane Brnabić, predsjednice Vlade Srbije. Naime, i za Vučića kažu da u Srbiji sve konce u rukama drži upravo on, bez obzira na kojoj funkciji se nalazi. Zlobnici kažu da je prijateljstvo Vučića i Dodika bazirano prvenstveno na tome što su obojica autokrate. U tome, kažu, liče kao jaje jajetu.

Nakon službe Vučić je, uz prisustvo Ane Brnabić, održao sastanak s gostima. Sastanak je bio iza zatvorenih vrata. Da, baš tako - iza zatvorenih vrata, što je moglo da izazove i podozrenje kada je u pitanju svrha ovog okupljanja regionalnih srpskih lidera. O čemu li su se njih devetoro domunđavali iza zatvorenih vrata ostaje tajna. Ne preostaje nam ništa drugo nego vjerovati onim učesnicima sastanka koji su se novinarima obratili nakon što je sastanak završen. Rekli su, između ostalog, da su mir i očuvanje stabilnosti u regionu od prioritnog značaja, da su sagledali

probleme s kojima se suočavaju Srbi koji žive u različitim dijelovima regiona, da će Srbija nastaviti da pruža svesrdnu pomoć sunarodnicima u bilo kojoj državi regiona, pri čemu kultura, očuvanje jezika i pisma te snaženje nacionalne svijesti imaju poseban značaj. Međutim, može se postaviti pitanje da li ovo okupljanje "regionalnih" Srba uz skute predsjednika Srbije ide u prilog miru i očuvanju stabilnosti u regionu. Iz država regiona vlast je vrlo brzo odgovorila: ne, nikako. Naprotiv, mišljenje je mnogih analitičara odnosa u regiji da se ovdje radilo o još jednoj Vučićevoj ujdurmi, o njegovoj neutoljivoj želji za vlašću i "kontrolom" nad vaskolikim srpstvom pa i onim izvan granica "njegove" Srbije.

Pada u oči da su čak trojica Vučićevih gostiju došla iz Crne Gore. Zašto tolika brojnost, moglo bi se postaviti pitanje. Odgovor se možda krije iz sasvim uproštene analize srbijansko - crnogorskih odnosa u ne tako davnoj prošlosti, u periodu od početka krvoprolića na jugoslavenskim prostorima pa naovamo. Prisjetimo se ponajprije metafore „dva oka u glavi“, kojom se onomad opisivalo jedinstvo Srbije i Crne Gore. A onda su, osamostaljenjem Crne Gore 2006. godine „oči postale razroke“. „Razrokost“ se povećala crnogorskim priznavanjem nezavisnosti Kosova 2008. godine, a kulminirala je ulaskom Crne Gore u NATO 2017. godine. Srbi u Crnoj Gori, približno jedna trećina stanovništava ove države, uobičajaju da kažu da im je time „zaboden nož u leđa“. Lideri partija sa srpskim predznakom sada već otvoreno negiraju crnogorstvo i zagovaraju ukidanje samostalnosti odnosno ponovno ujedinjenje Crne Gore sa Srbijom, povlačenje priznanja Kosova i izlazak iz NATO-a. Ove prosrpske partije su u međuvremenu čak evoluirale u proruske. Tko zna, možda im je za „završni udarac“ potrebna podrška „prvog u Srba“, Aleksandra Vučića. Pa bila ona i iza zatvorenih vrata.

Zlobnici bi, analizirajući sastav Vučićevih gostiju, ustvrdili da od svih Srba iz bivše nam domovine samo Srbi koji žive u Sloveniji nisu imali svog predstavnika na „samitu“ kod Vučića. Odgovor na pitanje zašto u Beogradu nije bio i, recimo, predsjednik ne tako davno osnovanog Nacionalnog savjeta Srba Slovenije, zna samo Vučić. A da je bio, s pravom bi se onda moglo reći - metaforički kazano - da je Vučiću uspjelo ono što nije Miloševiću: da okupi sve Srbe u jednoj državi. Ovoga puta, u Srbiji odnosno u Predsjedništvu Srbije u Beogradu.

I još nešto pada u oči. Znano je, naime, da Vučić nikako nije u ljubavi s opozicijom u svojoj državi. Ali, njemu se, očigledno, nešto posebno dopada opozicija u drugim državama nastalim raspadom Jugoslavije. Izuzetak je, naravno, Bosna i Hercegovina, preciznije rečeno Republika Srpska, u kojoj mu je srcu više prirasla vlast SNSD-a (čitaj, Milorada Dodika) nego opozicija. I Vučiću je, dakle, „tuđe slađe“, kako se to u narodu kaže. Zato i ovakav sastav gostiju na proslavi Badnjeg dana.

Nije Vučić propustio priliku da „nagradi“ svoje goste koji su mu uveličali proslavu Badnjeg dana. On ih je, naime, pozvao da dođu u Beograd 17. januara. Tu im je priuštio priliku da se sretnu s Vladimirom Putinom. Dodik i Cvijanovička su imali i kraći sastanak s ruskim predsjednikom. Tom prilikom Dodik se izjadao Putinu da bošnjačka strana uslovljava formiranje vlasti na nivou Bosne i Hercegovine nekim aktivnostima na putu ove države ka NATO-u, što vlast u Republici Srpskoj, razumljivo, odbija. I Mandić i Knežević su takođe imali kraći razgovor s Putinom. U razgovoru su se „pohvalili“ da većina u Crnoj Gori Putina doživljava kao svog predsjednika, kao što je, rekoše, u vrijeme knjaževine i kraljevine Crne Gore ruskog cara doživljavala kao svog cara. Putin im nije ostao „dužan“: rekao im je da izdrže sve pritiske te da su se pokazali kao pravi heroji.

ANI BRNABIĆ NAJVIŠE PRIZNANJE REPUBLIKE SRPSKE

I ovogodišnja centralna svečanost proslave Dana Republike Srpske u Banjoj Luci nije mogla proći bez niza apsurdna, koji su i ovog puta pokazali da Republiku Srpsku mnogi s pravom nazivaju Apsurdistanom. Navešćemo samo one karakteristične, one koji su najviše zapeli za oko.

Najprije, vidljiv je bio nesrazmjer broja učesnika svečanog defilea i broja posmatrača tog defilea, ili sportskim žargonom rečeno, broja „igrača“ i broja „navijača“. Naime, u defileu je bilo više od 1.600 učesnika, a jednu trećinu činili su pripadnici MUP-a Republike Srpske. Zlobnici kažu da ni posmatrača defilea, okupljenih na i oko Trga Krajine, nije bilo više. Bilo bi ih i manje da iz SNSD-a Banja Luka nisu, kako su prenijeli neki mediji, porukama na mobilnim telefonima pozivali svoje članove i simpatizere da u što većem broju prisustvuju defileu. Kako vidimo, ni to nije puno pomoglo.

Nadalje, defile je preglasio silu (ne snagu) MUP-a Republike Srpske, što nije bilo teško zapaziti nakon samo desetak dana od onih nemilih događaja u kojima je s Trga Krajine nasilnim putem uklonjena grupa Pravda za Davida. Sam broj od nekih 600 pripadnika MUP-a, obučeni u razne policijske uniforme, a raspoređeni u 10 pješadijskih i 5 motorizovanih ešalona, izazivao je strah kod svakog miroljubivog posmatrača defilea. A taj strah se povećao kada je banjolučkim asfaltom protutnjalo moćno oklopno vozilo, nazvano ni više ni manje nego „despot“. Kako despot znači silnik, diktator odnosno neograničeni vladar, mnogi odmah „skontaše“ da bi ovom oklopnjaku bolje pristajalo ime „dodik“. Pogotovo kada se uzme u obzir da Dodik, vaistinski despot u Republici Srpskoj, ima i „svoj“ helikopter. To je onaj helikopter koji je na završetku defilea zaparao nebo nad Banjom Lukom. On, naime, samo formalno pripada Helikopterskom servisu Republike Srpske. Javna je tajna da je on prvenstveno u službi kod Dodika, ne samo kada su u pitanju službene potrebe, nego, bogme, i kada je u pitanju neka utakmica ili fešta, neka privatna posjeta ili prevoz neke „trebe“ na neki od Dodikovih muzičkih nastupa... Valjda zbog prenatraglašene sile MUP-a, odmah nakon defilea u javnosti je „procurio“ i slogan: mir na usnama - sila na asfaltu.

Izgledalo je pomalo apsurdno i da je proslavi Dana Republike Srpske prisustvovao znatan broj zvaničnika iz Srbije. Pored „obaveznih“ patrijarha srpskog Irineja i ministra odbrane Aleksandra Vulina, bili su tu predsjednica Vlade Ana Brnabić, zatim načelnik Generalštaba Milan Mojsilović pa čak i predsjednik Vlade AP Vojvodina Igor Mirović... Prisustvo ministra odbrane i načelnika Generalštaba pada posebno u oči kada se zna da su u svečanom defileu bili samo policijski i civilni ešaloni - niti jedan vojni, što bi, eventualno, moglo posebno interesovati ministra i načelnika.

Ipak, najveći apsurd priredila je predsjednica Republike Srpske dodjelom najvišeg priznanja Republike Srpske Ani Brnabić, predsjednici Vlade Srbije. Naime, Ana Brnabić je iz ruku Željke Cvijanović primila Orden Republike Srpske na lenti. U obrazloženju za dodjelu navedeno je da joj se ovo priznanje dodjeljuje za naročite zasluge u razvijanju i učvršćivanju saradnje i političkih odnosa Srbije i Republike Srpske te za nemjerljiv doprinos u borbi za fizički i duhovni opstanak, afirmaciju i razvoj Republike Srpske. Uh, kako krupne riječi za osobu koja je na čelu vlade jedne druge države pa makar ona bila i majčica Srbija. Kako je ta osoba mogla uraditi tako krupne stvari za Republiku Srpsku za samo 559 dana, koliko se nalazi na funkciji predsjednice Vlade Srbije? Može, ali kada su u pitanju samo riječi. Ne kaže narod badava da „jezik nema kosti, ali može bosti“. I zaista, riječi obrazloženja odluke o dodjeli priznanja svakog razumnog čovjeka budu direktno u mozak. Sada će se sirota premijerka Ana Brnabić moći „pohvaliti“ da je stala rame uz rame s „časnim“ dobitnicima ovog visokog priznanja koji su odrobijali ili još uvijek robijaju po presudi Haškog tribunala: ratnim zločincima Radovanom Karadžićem, Ratkom Mladićem, Momčilom Krajišnikom, Biljanom Plavšić i Vojislavom Šešeljem. Eh, sjetio sam se, pišući o ovom apsurdnom dodjeli ordena Ani Brnabić, legendarnog rudara iz Breze, Alije Sirotanovića (1914-1990). Šta je sve ovaj čovjek uradio da bi zaslužio 4. po važnosti orden u bivšoj nam domovini (Orden junaka socijalističkog rada). Bio je nenadmašni kopač uglja, a 1949. godine je sa osmoricom kolega (komorata) za osam sati iskopao 152 tone uglja i time oborio dotadašnji svjetski rekord. I danas starije generacije pričaju da je Titu na pitanje šta bi htio da ima, odgovorio da mu „treba samo veća lopata“. Njegov lik bio je i na novčanici od negdašnjih 20.000 dinara. A danas, vidimo, predsjednica Vlade Srbije za nekih godinu i po dana održa nekoliko zajedničkih sastanaka Vlade Srbije i Vlade Republike Srpske i time „zaradi“ 1. po važnosti orden Republike Srpske. Da li je to pravda? Ne, jer „pravda ne izniče iz nepravde“, kaže jedna latinska izreka.

VOJISLAV ŠEŠELJ KOBAJAGI ILEGALAC U HRAMU SVETOG SAVE

Kratka, jednodnevna posjeta Putina Srbiji ostaće upamćena po mnogo čemu. Najprije po mjerama sigurnosti, koje su bile podignute na najviši nivo. Pored Putinovih sigurnosnih snaga, koje su došle ranije kao njegova „prethodnica“, štitilo ga je i oko 5.000 srbijanskih policajaca. Nadalje, Putin u Beograd nije došao „praznih šaka“. On je, naime, prethodno odlikovao Aleksandra Vučića jednim od najviših ruskih priznanja, ordenom Aleksandra Nevskog, a za Vučićev veliki lični doprinos u razvoju saradnje Srbije i Rusije. A u Beogradu Putin je orden lično uručio vidno uzbuđenom Vučiću. Ostaće upamćena i Putinova posjeta Hramu Svetog Save, gdje su dvojica predsjednika simbolično ugradila dijelove mozaika. Visokog gosta Srbije na platou ispred Hrama dočekao je veliki broj građana. Zlobnici kažu da je većina bila iz unutrašnjosti Srbije, a da je njihov prevoz do glavnog srbijanskog grada bio organizovan i besplatan. Na odlasku Putin ih je, nakon što je odbio Vučićev prijedlog da im se obrati, samo pozdravio na srpskom riječima: Hvala na prijateljstvu. A to je ponovio i na ruskom: Spasiba za družbu.

Medijsku pozornost prilikom Putinove posjete izazvao je i veliki šoumen srbijanske političke svakodnevnice, Vojislav Šešelj. On je u svom stilu (slaže dok trepneš) najprije izjavio da je, nekoliko sati prije Putinove posjete Hramu Svetog Save, neopaženo ušao u Hram i da se sakrio u jednu sporednu prostoriju. Tu je, kako je kazao, svo vrijeme do dolaska Putina proveo nepomično i neudobno sjedeći na jednoj stolici, pri čemu je čak trpio i bolove. Mada je, po sopstvenom kazivanju, pomišljao i da odustane, želja da sretne svog velikog političkog idola bila je veća. Šešelj je zatim ispričao da je, kada je Putin već bio u Hramu, neočekivano banuo pred predsjedničku svitu, da ga je Putin prepoznao, rukovao se s njim i onako stoječki popričao s njim desetak minuta. Taj susret je ovjekovječen i fotografijama. No, s druge strane, malo ko (pa i autor ovog teksta) vjeruje da je Šešelj u Hram ušao ilegalno. Najprije, on za tako nešto nije imao potrebe. On je, naime, predsjednik jedne izrazito proruske stranke, Srpske radikalne stranke. On sam je, smatra se, najveći rusofil u srbijanskoj politici - veći i od bivšeg i od sadašnjeg predsjednika Srbije, Tomislava Nikolića i Aleksandra Vučića. On je i poslanik u Skupštini Srbije. On je i pravosnažno osuđeni ratni zločinac, što mu je prednost i u Srbiji i u Rusiji... njegova partija i njegovi simpatizeri, ma gdje da se nalaze, doživljavaju ga kao heroja. On je, što u ovom konkretnom slučaju nije zanemarljivo, i ljubimac srpsko-pravoslavnog sveštenstva. Sjetimo se samo koliko su puta pojedini sveštenici blagoslovili Šešeljeve paravojne formacije prije odlaska na zadatak (čitaj, ubijanje) u ratu u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. A i danas su mu vidno naklonjeni. Dakle, s ovim „imidžom“ Šešelj se sasvim legalno mogao naći u Hramu Svetog Save. S druge strane, kako bi on, onakve kolosalne visine (196 cm) i težine (140 kg), neopažen mogao i ući u Hram. I, što je možda najvažnije, kako bi njemu moglo poći za rukom da „šmugne“ onoliko obezbjeđenju koje je, bez dileme, bilo oko i u samom Hramu, čak i prije samog dana dolaska Putina. A šta reći za Putinovo lično obezbjeđenje - kako bi se bezbjednjaci proveli da im je u neposrednu blizinu „gazde“ onako niotkuda mogla doći i ptica, a nekmoli onakva grdosija od čovjeka, kakav je Šešelj. Vjerovatno bi im posljednja stanica bio Sibir, kao mnogim „neposlušnim“ onomad u Staljinovo vrijeme. Najvjerovatnije je da je Šešelj htio da se malo našali s nama, da nam „proda rog pod svijetlu“. Ali, kao što vidimo, ponekad mu to ne upali.

IZNOVA „IGRE“ SA ZASTAVOM BOSNE I HERCEGOVINE

Zastava Bosne i Hercegovine se, ni kriva ni dužna, opet našla u domenu interesovanja javnosti u sva tri pomenuta januarska događaja. Prilikom centralne svečanosti proslave Dana Republike Srpske nije je bilo ni od korova, što je, narodski rečeno, „od svijeta sramota i od Boga grjehota“. Tu joj je, naime, bilo mjesto - kao državnoj zastavi. Jer, bez nje, ispade da je moguće da jedan dio države može postojati, iako država ne postoji. No, to je u cijelom svijetu moguće samo u... Pogodili ste, samo u Republici Srpskoj. Međutim, zastava Bosne i Hercegovine je bila tamo gdje nije trebala biti: na proslavi Badnjeg dana kod Vučića i prilikom sastanka Putina s Dodikom i Cvijanovićkom.

Samo Vučić zna čime se to rukovodio (on ili neko od „njegovih“) da prilikom obilježavanja vjerskog praznika - u prostoru koji pripada Predsjedništvu Srbije, što će reći jedne sekularne države - istakne zastave koje s vjerom nemaju ama baš ništa. Čak pet zastava „dekorisalo“ je prostor u kojem je Vučić održao sastanak sa svojim gostima na proslavi Badnjeg dana. Među njima je bila i standarta tj. posebna zastava kvadratnog oblika, koju koristi predsjednik Srbije, a njeno isticanje u nekom prostoru označava prisustvo predsjednika u tom prostoru. Ako Vučiću možemo i progledati kroz prste zbog isticanja ove zastave, ne možemo mu to i za ostale četiri. Kako se, razumljivo je, ovdje nije radilo o nekoj zvaničnoj međudržavnoj posjeti - nego, naprotiv, o baš posve privatnoj - dvije državne zastave (Srbije i Bosne i Hercegovine) prosto rečeno ovdje su „zalutale“. Istina, Vučić i Dodik su na čelnim državnim funkcijama (Dodik „samo“ kao jedan od trojice članova kolektivnog organa), ali im to ne daje za pravo da ih državne zastave „prate“ ma gdje god da se nalaze. Šta ćemo, ako su oni, recimo, na nekoj utakmica, koncertu, ili u restoranu, kafani... Idu li zastave i tada uz njih? A šta tek reći za zastavu Evropske unije. Otkuda ona, sirotica ovdje? Jer, ako i zanemarimo da se radilo o obilježavanju vjerskog praznika, među Vučićevim gostima nije bilo niti jednog zvaničnika Evropske unije, što bi, inače, mogao biti povod za isticanje njene zastave. I, na kraju, među zastavama se našla i zastava Republike Srpske. Otkuda i ona, entitetska, u ovom društvu? Iako nije državna zastava (mada bi mnogi to žarko željeli - ali, malo sutra), ovdje se, najvjerovatnije, našla kao „pratilja“ zastave Bosne i Hercegovine. Ako to već ne može biti tamo kod njih u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, može ovdje kod nas u Predsjedništvu Srbije - razmišljao je, vjerovatno, autor scenarija ove „igre“ sa zastavama. Sve u svemu, ovaj svojevrsni „cirkus“ sa zastavama bacio je sjenku na ionako kontroverznu proslavu Badnjeg dana u Predsjedništvu Srbije.

I prilikom kraćeg sastanka Vladimira Putina s Miloradom Dodikom i Željkom Cvijanović, a koji je upriličen tokom posjete ruskog predsjednika Srbiji 17. januara, opet smo imali priliku vidjeti „igru“ sa zastavom Bosne i Hercegovine. Naime, kako već rekosmo, Dodik i Cvijanovička su u Beograd došli po pozivu Vučića, koji im je i upriličio susret s Putinom. Susret s ruskim predsjednikom, što se tiče Dodika, nije imao zvaničan karakter obzirom da se o tom susretu nije prethodno razgovaralo u Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, koje je, kao što znamo, kolektivni organ. Zato je mnoge i iznenadilo isticanje zastave Bosne i Hercegovine (uz zastavu Rusije i, gle čuda, zastavu Republike Srpske) u prostoriji u kojoj je sastanak održan. Jer, da podsjetimo, državna zastava se obavezno istiche, ako je u pitanju zvaničan međudržavni susret. A susret Putina i Dodika, kako rekosmo, ovog puta nije imao takav karakter. Što se tiče Cvijanovičke, ona je, kao i bezbroj puta do sada, ovdje bila samo pratilja Dodiku, a zastava Republike Srpske ponovo je bila „pratilja“ zastavi Bosne i Hercegovine - po već oprobanom scenariju od 6. januara.

Foto: Mirsad Filipović

Senija ispred svoje kuće u Vrbanji

Iskra teta Senije

Piše: Radmila Karlaš

Ja zaboravljam lica, imena. Neki ljudi mi kažu, to je zato što si u mislima negdje drugdje. U nekom drugom svijetu. Jer, osim što sam novinarka, ja sam i književnica. Ali nikada ne zaboravljam utiske. Oni se u meni baškare, dozrjevaju i onda u nekom momentu samo se izliju. U riječi. Obično ne ostane samo na tome, onom ispisanom, utisci imaju svoju misiju, čine moj život svrsishodnijim, bogatijim i ljepšim. Gotovo sam sigurna da ću jednom kada krenem Preko Modre Rijeke ponijeti samo to. Utiske.

I ponijeću u sebi, u onom djelu gdje prebiva suština stvari, i nju,

teta Seniju. Vidite, o njoj sam već pisala. Naime, u jedno predvečerje prije gotovo šest godina tetak me vozio prema Vrbanji, sa odrednicom; kuća teta Senije. Sjećam se da smo skrenuli u pogrešnu ulicu, strmu i na mahove nepristupačnu, dok na kraju nismo izbili opet nigdje. Izašla sam iz auta, okrećući se izgubljeno oko sebe i začula Popov glas. Je li moguće, pitala sam se, ali bilo je. Moj drugar Slobodan Popović, zvani Pop baškario se na terasi jedne kafanice i vikao na sav glas; drugarice Radmila. Mi smo samoinicijativno odlučili da ostanemo drugovi i drugarice, izuzimajući se iz redova tobožnje gospode, prepuštajući tu gospodštinu poljima korova. E pa družu Pope, kad te već trefih, povikah i ja, znaš li gdje je ulica ta i ta. Posavjetova se Pop sa nekolicinom kafanskih drugara, pa povika. Drugarice Radmila, slušaj me dobro, aj tamo, pa lijevo, onda desno i nakon toga ne možeš mašiti. Slušam ga nestrpljivo, jer najveću nelagodu zapravo mi stvara pomisao da teta Senija stoji negdje na ulici i čeka me. Mada sam joj preko telefona rekla da ne treba i da ću je pronaći, nije htjela ni čuti. Izaći će da me dočeka. Mahnem ja tako drugu Popu,

zahvalim se na retoričkim putokazima, uletim u automobil i kažem tetku smjernice. I vidim je izdaleka, teta Seniju, stoji u džemperu na početku svoje ulice koju ja nikako da potrefim i čeka me. Izlazim iz auta i trčim koliko me noge nose, prohladna je noć, pa razmišljam da se vjerovatno smrzla tako bez jakne ili kaputa. Ne znam da li ste doživjeli da uletite u nečiji zagrljaj i tu bi i da ostanete. Jer, to se meni desilo. Zavoljela sam tu ženu naprečac, nije mi trebalo vrijeme da je upoznam, vidim je tad prvi put, ali to ništa ne znači. Osjećam je instinktivno i tu nema greške i sad se vraćamo na početak ove priče, utiske. Rastopila sam se u njenom zagrljaju, ljekovita je kao oblog i ja tek tad shvatam i osjećam koliko mi je bio neophodan ovakav predah i ovakve ruke. Poslije smo sjedili u njenoj kući ona, tetak i ja. Teta Senija je, uviđam odmah, dinamična i pametna žena. Priča razložno i nadahnuto. Sjećam se da sam prije nekoliko godina zapisala da joj u zao vakat niko nije mogao pera odbiti. Da tako stejnjena na nacionalnu i omraženu manjinu, u stalnoj brizi za sina i muža, nije posustajala dok se obračunavala sa onima koji su rat koristili da zastrašuju, pljačkaju, ubijaju. Prava naša bosanska žena sa osjećajem za čast, pravednost, ognjište i svoje. Sjećam se i tulumbi koje je poslužila onom naročitom nadarenošću naših žena, kada ne prekidaajući priču uspjavaju da urade sve. Prinesu kolače, kafu, mezu i sve to tako olako, podrazumjevajuće...

Kada smo pošli, teta Senija je stajala ispred kuće i objašnjavala kako da se isparkiramo da tetak ne zakači vrata automobila o ogradu. Tetak i ja smo, sjećam se, tokom povratka sve vrijeme

pričali o njoj. On takođe nije krio svoje oduševljenje. Svjetlili smo kao dva svjetlaca u malom automobilu, tako razdragani kao što dugo nismo bili. Eto, takav utisak je na nas ostavila teta Senija.

Sad, dok sjedim za svojim kompjuterom i tipkam, imam dilemu da li da to podijelim s vama. Suviše mi je dragocjen taj njen dio u meni, ta iskra. Kao krijesnica je, naizgled mala, ali za sve ove godine nikada se nije ugasila.

Kao što rekoh, ja često upoznajem ljude koji imaju mnogo lica, imena. Oni svi prolaze pored mene kao na traci i vijugajući nestaju. Ne mogu da ih se sjetim poslije i da hoću. Samo ponekad, izuzetno rijetko, neki od tih ljudi se zaustave, prođu kroz mene i tu ostanu. Zauvijek. Kao teta Senija.

Evo, privodim i ovo pisanje kraju. Na početku sam spomenula utisak, a sad, sigurna sam, u pitanju je iskra. Riješila sam i dilemu u vezi ove priče. Podijeliću sa vama utisak o teta Seniji. Njenu iskru koja je u meni ne mogu vam ni dati, a ni prenijeti, i vi to dobro znate. Sve što ćete dobiti, biće bar nekakav utisak dok budete čitali ovu priču. Ali, tu ne mora da bude kraj. Možda će vas iskra teta Senije koju ja svjetlim podsjetiti na vaše sopstvene, na koje ste sticajem okolnosti zaboravili. Na one ljude koji su prošli kroz vas, kojih možda više nema, ali njihove iskre jednako svjetle. Biće mi drago ako sam pišući ove retke uspjela u tome. Na kraju krajeva, sigurna sam da je i Univerzum sa svom svojom beskonačnošću sazdan od upravo takvih iskri koje zasjecaju tamu, i da ćemo se nakon svega svjetleći njima razaznati.

Senija na vikendici kod svog sina Murisa

"20 kruna za čovjeka"... ... od "dobrije" ljudi!

Napisao: Edin OSMANČEVIĆ

Svaki ljudski život ima svoj smisao. Vremena, kroz koja prolazimo, kao nijemi svjedoci našeg bitisanja, stavljaju nas u iskušenja da se u čovjeku prepozna čovjek i čovjek odvoji od nečovjeka. Baš taj simbolični smisao ljudskog postojanja na najbolji način osmišljen je u facegrupi bh. građana u Švedskoj „20 kruna za čovjeka“! 20 kruna je mali iznos novca, iznosi oko 4 km, ali dovoljno je velik da pokrene veliko srce naših ljudi, svjesnih da zajedno možemo postići mnogo!

Zato kad govorim o bh. dijaspori govorim s velikim poštovanjem. Prateći njen razvoj posljednju deceniju s pravom mogu reći da je ova populacija, koja je jednom izgubila sve i poput feniksa se digla iz pepela, danas najveći bh. resurs. Razasuta po cijelom svijetu, s Bosnom i Hercegovinom u srcu, uvijek je bila značajan faktor onima kojima je pomoć najpotrebnija. I ne samo to, bh dijaspora je danas poštovana širom svijeta kao vrijedan i kvalitetan ljudski resurs koji daje nemjerljiv značaj u razvoju zajednica u kojima žive.

Humanitarne akcije nemaju svoj smisao **samo** da pomognu unesrećenim i bolesnim. One su tu da nas povežu kao mobilizatori pozitivne energije koji opravdavaju smisao našeg postojanja. Kad mi je moj dobri prijatelj Bedrudin Gušić iz dalekog Bostona pisao, i podstaknuo da organizujemo humanitarnu akciju u liječenju našeg istaknutog filmskog i pozorišnog umjetnika Josipa Pejakovića, nisam ni slutio da će me ona dalje voditi, preko isto tako dobrog prijatelja Mehe Kape, do 7 800 članova ove facegrupe i njihovog koordinатора i predstavnika gđe Emire Hadžiavdić Čof, rođene Tuzlanke koja danas živi i radi u Vesterosu (Västerås), u Švedskoj. Do sada je ova grupa pomogla 40 porodica i poslala 1,8 milion švedskih kruna - samohranim majkama, gradnji kuća,

uvođenju struje i vode, ugradnji kupatila, kupovanjem multikultivatora, stada ovaca, krava, pomaganjem bolesnima. Kako Emira ističe "najljepše od svega je da se ostaje u kontaktu sa ovim ljudima". O tome im svjedoče poslate slike i informacije o njihovim uspjesima, slike stada ovaca, proizvedenih sireva, uzoranih njiva, pristiglih jaganjaca, izgrađenih kuća, nove stolarije.

Sve je počelo spontano

Emira Hadžiavdić Čof je 13 godina radila kao inženjer za kontrolu kvaliteta u Westinghouse Electric Sweden. Danas je šef projekta u Hjälpmedelscentrum Region Västmanland čiji je cilj efektivizacija i digitalizacija radnih procesa u oblasti zdravstvene zaštite starije populacije. I kako sama kaže, "suđeno joj je da pomaže". Grupu je osnovala sasvim spontano i ne sluteći da će se pretvoriti u ovako lijepu priču. Sve je počelo 27. decembra 2015. godine kad je došla u kontakt sa starim prijateljem iz Tuzle, Draganom Tešićem, koji je na svom facebookprofilu objavio apel za pomoć jednoj povratničkoj porodici u Bijeljini.

"Moj tata živi u Tuzli i ima karticu iz moje banke na koju mu sestra i ja mjesечно šaljemo novac. Nazvala sam ga odmah i rekla da sam prebacila nešto novca za ovu porodicu. Nazvala sam prijatelja i zamolila ga da svrati kod mog tate i uzme taj novac kada krene u posjetu toj porodici a koja je bila planirana za srijedu 30. decembra. On mi je rekao da su uspjeli skupiti nešto hrane i dječije garderobe i da će im on to odnijeti. Počela sam razmišljati kako bi se toj porodici moglo pomoći više. Oni nisu bukvalno ništa imali. Ni hranu, ni ugalj za grijanje, kuća je bila

stara više od 100 godina, ni vode ni struje. Onda sam počela prebrojavati svoje prijatelje na FB koji su Bosanci a koji žive u Västeråsu kao i ja. Te ljude sam lično poznavala. Počela sam definisati grupu na fb i stala, kako dalje, šta da napišem, odakle mi pravo da tražim od drugih ljudi pare. Onda sam pomislila kako i na poslu swishamo po 20 kr kada je nekome rođendan pa zašto i nas 44-ero ne bi skupili po 20 kruna tj, 880 plus ono što sam ja poslala pa možda bi mogli kupiti i dvije-tri tone uglja. Misli i ideje su mi same navirale svjetlosnom brzinom. Onda sam skontala, ok grupa se može zvati 20 kruna za čovjeka. Prvi post koji sam napisala glasio je otprilike ovako; hajde da skupimo po 20 kruna za ovu porodicu. swishajte na moj broj a ja ću tati prebaciti novac u utorak. Moj prijatelj ide u posjetu ovoj porodici u srijedu 30. decembra pa će im ponijeti taj novac. Ja sam poslala već tati nešto novca i ako i vi date po 20 kruna biće dovoljno za par tona uglja. Napokon se usudim sve to publicirati i onda se dešava čudo. Grupa se širi nevjerojatnom brzinom, novi članovi samo pristižu, swish se ne smiruje. Muž me pita šta se dešava. Mene hvata panika, šta sad da radim. Muž kaže šta si to uradila, ti nisi normalna. Hoćeš li da te banka prijavi policiji, hoćeš li da ti blokiraju račun u banci. Cijelu noć nisam oka skopila. Ujutro odmah zovem banku, sva u panici, i ispričam im šta se desilo. Žena me pažljivo sluša i samo što ne plače, kaže to je zaista divno. U roku od 48 sati skupili smo 10 000 km. I tako je krenula cijela priča. Članovi grupe su bili oduševljeni povratnom informacijom. Ta porodica nam je stalno slala divne poruke zahvalnosti, nisu mogli da vjeruju da će dobiti sav taj novac. Zajedno s nama pratili su tok akcije u grupi i sve divne komentare naših članova. Kada sam zatvorila akciju u utorak 29. decembra u 12:00 i objavila sumu koju smo skupili sreći nije bilo kraja. Iza mene su bile dvije neprospavane noći ali adrenalin je radio do maximuma. Kada mi je, nakon objave sume koju smo skupili, otac te porodice poslao poruku u kojoj me sa strahom pitao, Emira, jeste li sigurni da je ovaj novac što ste skupili samo za nas, e tu su popustili svi ventili. Počela sam plakati i grcati od suza. Jednostavno, nisam mogla zaustaviti tu bujicu emocija. “

Vizija je jasna!

Emira ističe da je glavna svrha grupe “kvalitetno pomoći socijalno ugroženim porodicama i pojedincima u Bosni i obezbijediti normalne uslove za život kao i mogućnosti da se dalje sami bore i svojoj djeci obezbijede bolju svakodnevicu. Radimo uglavnom po jednu akciju mjesečno sa pauzom u toku ljeta. Emina Isovc je jedna od administratorica grupe koja mi je prva pritekla u pomoć u vođenju akcija već od samog početka. Naši članovi šalju prijedloge za pomoć u našu grupu što mi administratori redovno pregledamo i odrađujemo jednu po jednu porodicu. Naravno, prijedloga je mnogo više nego što mi možemo stići odraditi. Trenutno imamo više od 300 pristiglih prijedloga u grupu. Povjerenje je broj 1. Bankovni račun naše grupe je transparentan za sve administratore. Status računa kao i svaka uplata se redovno prikazuju u toku i po završetku svake akcije. Naš princip rada je da novac uplaćujemo uvijek i samo na ime osobe kojoj pomažemo i nikako drugačije. Jedini naš uslov porodicama kojima pomažemo je da nam moraju poslati povratnu informaciju da su novac uredno primili. “

Vizija administratora ove grupe je jasna - pomoći i osigurati ljudima mogućnost samoizdržavanja. Pomogli su brojnim povratničkim porodicama, a želja je pomoći i jednom cijelom selu da stane na noge.

“20 kruna za čovjeka” dobija internacionalni karakter!

Nakon akcije pomoći liječenja Josipa Pejakovića, kojom je prikupljeno blizu 35 hiljada Eura, po prvi put grupi su se priključili ljudi iz drugih zemalja. Odziv na tu akciju je bio ogroman. Administratori žele povezati sve naše ljude iz svih zemalja koji su spremni mjesečno dati 2 Eura za pomoć ugroženima u Bosni. Već imaju članove iz Australije, Njemačke, Amerike koji putem Paypal računa šalju novac za akcije.

Veliki humanista: Emira Hadživdić Čof

Posljednjom akcijom prikupljeno je 18 hiljada km za kupovinu proteze 18-godišnjeg Jajčanina Ermina Omerovića, momka koji je samo tri mjeseca nakon srednje škole počeo da radi i nesretnim slučajem ostao bez desne ruke. Njegova majka je bila presretna nakon akcije.

”Sinoć smo zajedno plakale. Erminova majka je do juče bila sabrana i jaka a sinoć, kada je vidjela da smo blizu cilja i da smo i dalje uz nju, popustili su svi ventili. Počela se gušiti od plača! Nisam cijelu noć oka sklopila. Elvir iz pomozi.ba mi je obećao da će nastaviti akciju i da će se pobrinuti za njen smještaj u Sarajevu prilikom ljekarskih kontrola. Ona je do sada spavala na dvije stolice dok je bdjela nad svojim dijetetom. Strašno!”

Na kraju ove lijepe priče ponovo se vraćam na uvod mog teksta. Emira i članovi grupe “20 kruna za čovjeka” spoznali su šta je smisao ljudskog života, biti čovjek, biti human, pružiti ruku onima kojima je pomoć potrebna, ... jednostavno širiti ljubav i razumijevanje.

Zato volim Bosnu i Hercegovinu, zbog njenih “dobrije” ljudi!

Panorama Gornjeg Šehera početkom XX-og vijeka sa naseljem Ilidža

Arhivski snimci magazina "Šeher Banjaluka"

BANJA LUKA KROZ PROSTOR I VRIJEME

Ilidža

Tekst i foto:
Adem Čukur

JOŠ SU STARI RIMLJANI KORISTILI BLAGODETI IZVORIŠTA TERMALNIH VODA

Na desnoj obali Vrbasa, u podnožju brda Šehitluci, ugnijezdilo se manje kompaktno naselje pod nazivom Ilidža. Taj prostor je bogat izvorištima termalnih voda pa je po tome naselje dobilo naziv (ilidža-izvor tople vode). Smatra se da su još prije dva milenijuma, u periodu dominacije Rimskog Carstva na ovim prostorima, ta izvorišta bila uređena, a izgrađena kupatila i prateći objekti su vjerovatno služili, u prvom redu, za odmor i medicinsku rehabilitaciju ratnika. O tome svjedoči i u XIX-om vijeku nađenih više od 600 komada raznog metalnog rimskog novca, neki smatraju-cijela banjska blagajna.

Po dolasku Osmanlija tu se formirala mahala / naselje u sklopu Gornjeg Šehera koja sada predstavlja lokalitet kojim još uvijek dominiraju kuće građene u tradicionalnom bosanskom stilu (detaljniji opis istih u članku "Tradicionalna bosanska kuća") kao što su: Bajagilovića, dvije kuće Trokića, Gušića, Hadžiisakovića, dvije kuće Šeranića, Rajića, Alagića, Osmančevića... Posebnu etnografsku vrijednost ima enterijer velike sobe Šeranića kuće, locirane neposredno iznad strme obale Vrbasa sa svojevremeno lijepo uređenim dvorištem sa čardakom i cvjetnim lejama, sa stropom u rezbarenom drvetu, sećijama uz prozore, dolafima / plakarima

uz pune zidove urađenim od rezbarenog drveta sa lijepo oblikovanim željeznim okovom, vezenim zavjesama, čilimom, mangalom.... Nasuprot pristupu na most nalazi se Demirovića kuća, lijep primjer tradicionalne bosanske kuće čiji je gabarit neuobičajeno izdužen pa se može reći da je to vjerovatno jedini primjer dvojne bosanske kuće u Banjaluci. Na početku puta za Šehitluku, sa njegove lijeve strane, nalazi se manja prizemna kuća sa potkrovljem, jedan od vrlo rijetkih primjera bosanske kuće sa dvodnim krovom. U naselju se nalazi trinaest izvora tople vode čiji je ukupni kapacitet oko 50 litara / sek. Temperatura vode je od 26 do 32°C, a zabilježeno je da djeluje ljekovito kod liječenja reumatičnih, kožnih i stomaknih oboljenja.

U kući Ale Šeranića i Gušića kući, te kući zvanj Ebin haus, nalaze se povećani bazeni duboki oko jednog metra sa šljunkovitim dnom iz kojeg izvire topla voda, koji su zasvođeni kupolom, dok su u ostalim kućama manja kupatila ili kade. U stijeni iznad Vrbasa nalazi se od davnina korišten termalni izvor zvani Dereklija, a na sedrenom platou plaže ostaci presušenog izvora zvanog Šugavica (vjerovatno je njena voda bila djelotvorna u liječenju kožne bolesti - "šuge").

Trokića i Osmančevića kuća

U podnožju stijene ispod Trokića kuće, nešto iznad nivoa Vrbasa formirao se mali bazen sa termalnom vodom i šljunčanim dnom za koji se uobičajio naziv "Mlake vode". Isparavanjem tople vode i uvučenošću bazena stvorena je specifična mikroklima koja je pogodovala rastu rijetke, endemske biljke latinskog naziva "Adijantum cappilus veneris" poznatije pod nazivom "Vilina vlas". Krajem XIX-og vijeka Austrougarske vlasti (prvenstveno za potrebe vojske) na lokalitetu uz početak puta za Šehitluku sa desne strane, na mjestu izdašnog izvora grade zgradu – kupatilo sa nešto većim bazenom, poznatom pod nazivom "Zbana" koje je u zemljotresu znatno oštećeno pa potom srušeno.

Neposredno uzvodno od mosta na desnoj strani Vrbasa nalazio se ugostiteljski objekat / kafana Karla Goldbahera sa lijepo uređenom baštom / prostorom za vanjsko serviranje. To je bilo jedno od omiljenih mjesta Banjalučana koji su, često sa svojom djecom i prijateljima, nakon šetnje ili vožnje fijakerom od Donjeg do Gornjeg Šehera, znali tu sjesti i u hladu lipa uživati u pogledu na Vrbas osluškajući njegove šumove.

Početakom šezdesetih godina prošlog vijeka na izvanrednoj lokaciji neposredno nizvodno od mosta, na platou iznad Vrbasa i strme stjenovite obale pored Šeranića kuće, izgrađen je ugostiteljski objekat pod nazivom "Motel" sa velikom terasom u prizemlju koju u cjelosti natkriva prostor restorana na spratu (opisan u članku Ugostiteljski objekti). Početkom 80-ih godina prošlog vijeka na središnjem prostoru naselja, gdje se prethodno nalazila zgrada mejtefa / jedno vrijeme odjeljenja osnovne škole, sa lijepo uređenim cvijetnjakom, i džamija sa manjim grobljem, izgrađen je objekat plivačkog bazena sa pratećim sadržajima, jednim dijelom sa ter-

Kupatilo "Ebin hauz"

malnom vodom (opisan u članku Sportski objekti). Na tom mjestu Osmanlije su po osvajanju grada izgradili musalu / molitveni prostor na otvorenom oivičen niskim kamenim zidom, te zidanim ulaznom kapijom, mihrabom i minberom / propovjedionicom, a spisateljica Milena Preinlsberger-Mrazović u svom putopisu krajem XIX-og vijeka o tome piše:

"Na jednoj ogradenoj livadi pod vedrim nebom stoji jedna propovjedaonica od kamena . To je mjesto gdje se molio Bogu Sulejman Veličanstveni, koji se na svom vojnom pohodu zadržao tu i molio."

Demirovića kuća

Ono što traje

MLADI AMBASADORI DEMOKRATIJE

Piše: Edina Maslač

Opština Alvesta u Smålandu je od 2006. godine, u okviru Demokratskog projekta, počela obrazovati mlade za "ambasadore demokratije". Razlog za to je u tendenciji povećanja segregacije u našem društvu, izraženom i u zloupotrebi jezika i strahu od različitosti.

Oni koji rade s mladima osjećali su da nešto treba učiniti kako bi podstakli mlade ljude da učestvuju u demokratskom procesu i da povećaju svoje znanje u ovoj oblasti. Važno je raditi na povećanju razumijevanja između različitih omladinskih grupa i shvatanju uvjeta života drugih. Preko znanja i uvida može se stvoriti promjena stava. Mnogi mladi ljudi danas se međusobno udaljavaju i fizički i emocionalno. Zbog neznanja i straha, odricanje dovodi do toga da se mnogi osjećaju isključeno. Odvojenost zbog neslaganja, porijekla, izgleda itd. stvara veliku nesigurnost, pa svim mladim ljudima treba omogućavati da učestvuju i budu u stanju da preuzmu odgovornost za svoju životnu situaciju. Željelo se, i želi, da radimo za društvo u kome bi svako trebalo da bude u stanju da se susretne sa svakodnevnim životom bez osjećanja straha, i jednako dostojan ljudske i društvene perspektive. Rad Savjeta mladih, koji postoji u opštini Alvesta, dio je usidranja osnovnih demokratskih vrijednosti u našem multikulturalnom društvu.

Demokratski projekat: saradnja omladinaca iz Alveste i omladinaca iz Bosanske Krupe

Cilj ovog projekta je da mladi ljudi, koji počinju, ili su već prošli, prvu godinu u Alvesta srednjoj školi, proučavajući demokratiju shvataju, i prihvataju, osnovne vrijednosti rada na integraciji, suprotstavljanju ksenofobiji, toleranciji prema razlikama, rodnoj ravnopravnosti, itd. Također su se ostvarivale spoznaje o uslovima života mladih u Bosni i kako je bosanska istorija danas uticala na njihove životne uslove. Nakon ovih saznanja, mladi su putovali u Bosnu gdje su u susretu s učenicima bosanskokrupske gimnazije „na licu mjesta“ upoznavali bosansku omladinu, a posjećivali su i Srebrenicu, Kozarac, Bužim i ostala mjesta iz novije bosanske istorije gdje su imali žive časove istorije i pokušavali razumjeti kako je rat uticao na njihove školske drugove koji su utočište potražili u Švedskoj. Mladi su u aktivnom druženju uspoređivali svoje svakodnevice, prednosti i nedostatke društvenih zajednica kad su u pitanju omladina i život i perspektive.

Aktivno druženje dviju grupa iz različitih sredina uključivalo je i pomoć mladima sa posebnim potrebama i njihovo učešće u ovom projektu.

Demokratski projekat u suradnji s Bosnom, odnosno Bosanskom Krupom, trajao je osam godina. Švedski omladinci su rado susretali mlade iz Bosne i tkali jedan put poznanstva i prijateljstva preko

socialnih medija koje i danas traje. Švedski omladinci su svoja iskustva prenosili dalje svim šestim razredima u opštini Alvesta, te roditeljima na roditeljskim sastancima i u susretima sa političarima. Omladinci su istovremeno razvijali osjećaj humanosti gdje su svojim angažovanjem u toku projekta i u toku svog slobodnog vremena uz pomoć zaposlenih u Omladinskom centru Alvesta i uz pomoć roditelja sakupljali razne vrste pomoći za bosansku omladinu i krupsku gimnaziju, a posebno za djecu i omladinu s posebnim potrebama

gdje je njihov osjećaj solidarnosti dolazio do izražaja.

Velika bosanska gostoljubivost i divna priroda naše Bosne su doprinijeli da švedski omladinci nose sa sobom nezaboravne doživljaje i lijepe uspomene iz ovih poučnih susreta u sklopu Demokratskog projekta opštine Alvesta i, svakako, veće razumijevanje o izbjegličkom statusu kao i uticaju ratnih strahota na živote i budućnost ljudi.

Zlatni pragovi Praga

Kao da je vrijeme stalo

Tekst i foto: Mirsad Filipović

Ako se za neki grad može reći da je prekrasan, onda je to bez sumnje Prag, glavni grad Češke. Smješten je na najvećoj češkoj rijeci Vltavi i poznat je kao i Zlatni Prag.

Historija Praga je burna i datira od 928. godine kada se prvi put spominje. Osnivačem se smatra Pšemisl iz prve češke dinastije Pšemislovića. Kroz vijekove ovdje su vladale različite imperije, a najvažnije dinastije Pšemislovići, Luksemburzi i Habzburgovci su ostavile neizbrisiv trag. Grad se brzo širio, a većina stanovništva su bili Nijemci i Jevreji, jer Prag je dugo bio austrijska provincija.

Zlatno doba

Razdoblje srednjeg vijeka bilo je zlatno doba Praga, jer to je bilo vrijeme vladavine svetog rimskog cara Karla IV, porijeklom iz Luksemburga, koji je došao na vlast kada je imao samo 24 godine, a vladao je dovoljno dugo (31. godinu) da bi oblikovao grad po svojim željama i zamislama. Najznačajnije i najljepše građevine su izgrađene po njegovom naređenju, a mnoge su kasnije i dobile ime po njemu. U to doba Prag je izrastao u veličanstveni grad, treći po veličini u Evropi, veći od Pariza ili Londona. Osnovan je Karlov univerzitet, izgrađen Karlov most, katedrala Svetog Vida i mnogi drugi prelijepi objekti. U Pragu je djelovao teolog Jan Hus koji je bio u principu reformator i pokrenuo je vjerski pokret Husiti kojem su se pridružili mnogi Česi sa sela i iz unutrašnjosti. On je imao protestanske ideje koje, uz Vatikan, pogotovo Nijemci nisu tolerisali i poslije zatvaranja i ne odricanja svojih stavova o bibliji, biva spaljen na lomači 1415. godine.

Tokom 16. stoljeća vlast su preuzeli Habzburgovci koji su vladali skoro 400 godina. Veoma bitan datum za Češku državu i cijelu Evropu je godina 1618. Tada su Pražani izbacili kroz prozor praškog dvorca izaslanike Cara Ferdinanda II. Taj događaj je bio povod za poznati tridesetogodišnji krvavi rat između protestanata i katolika i u rat su uvučene mnoge sile i države, među njima i Švedska. Tad je Češka najviše stradala a sam Prag je izgubio dvije trećine svoga stanovništva.

Vremenom su se u Prag sve više doseljavali Česi iz unutrašnjosti zemlje, a Nijemci su odlazili. Za primjer, 1857. godine polovina od 142 000 stanovnika bili su Nijemci, a samo tridesetak godina kasnije od 300 000 stanovnika bilo ih je oko 40 000. Taj trend se nastavio pa je poslije prvog svjetskog rata samo pet posto stanovnika bilo njemačkog porijekla. Poslije prvog svjetskog rata raspadom Austrougarske monarhije ujedinili su se Češka i Slovačka, a Prag postaje glavnim gradom. Tokom drugog svjetskog rata Češku je okupirala Njemačke, a poslije je bila u sastavu Varšavskog pakta ili, bolje reći, pod sovjetskom okupacijom. Poznati čehoslovački studentski protesti 1968. su rezultirali ulaskom sovjetskih tenkova u Prag. Bilo je to poznato praško proljeće koje je nažalost rezultiralo dolaskom sovjetskog komunizma. Bio sam u Pragu ranih osamdesetih i vidio sam sovjetske kasarne u gradu i njihove vojnike koji su čuvali mnoge objekte. Prava demonstracija sile. Padom Berlinskog zida odahnuo je i Prag. 1993. godine, mirnim putem, razdvojili se se Češka i Slovačka.

Trg sa crkvom Naše Gospe ispred Tyna

Kameni Astronomski sat

Znamenitosti

Iako Prag djeluje velik (1 300 00 stanovnika,) prilično je kompaktan, a gradsko jezgro je podijeljeno na pet važnih dijelova grada sa obje strane Vltave. Stari grad, Jozefov i Novi grad su na desnoj obali a Hradčani i Mala strana su na lijevoj obali. Grad je pun fantastičnih historijskih građevina, prelijepih kamenih ulica, zanimljivih kuća, lijepih mostova i ima više od pet stotina tornjeva. Iako sam bio više puta u Pragu, nisam još uvijek vidio sve značajne objekte u gradu, ali iskreno se nadam da ću još koji put svratiti u ovu prijestolnicu kulture. Hoteli u kojima sam boravio su bili svi na desnoj obali u starom gradu i Jozefovu (Jevrejskoj četvrti), a zadnji put u samoj Vaslavskoj ulici koja dijeli stari i novi grad. Sa prozora hotela se pruža prekrasan pogled na ovu značajnu ulicu, koja je nekad bila tržnica zajedno sa trgom.

Stari grad – Stare Mesto

Ovaj najstariji dio Praga je pod zaštitom UNESCO-a kao svjetska baština u Evropi od 1992. godine. Kada šetate uličicama imate osjećaj da je to sve nestvarno, kao u bajci. Gdje god vam pogled skrene vidite nešto novo iako ste tu šetali mnogo puta. One će vas dovesti do veličanstvenog trga koji u svako godišnje doba vrvi od turista. Na trgu se nalazi i monument Jana Husa, moderni objekt koji malo odudara od ostalih građevina u gotičkom stilu. Uprkos silnim protestima on je premješten na trg 1915. godine kao simbol češkog identiteta. Crkva naše gospe ispred Tyna dominira ovim dijelom grada, sa dva velika tornja, tako da nikad ne možete zalutati.

Najznačajni objekt je svakako starogradska vijećnica, izgrađena 1338. godina, na kojoj se nalazi najveća atrakcija, Astronomski kameni sat. U svaki puni sat se prikazuje procesija 12 apostola, koji oponašaju putanje sunca i mjeseca kroz 12 znakova zodijaka. Dvije najpoznatije

Pogled na Nerudovu ulicu

ulice su najstarija Celetna i Karlova ulica. Uz njih se naslanjaju mnoge male zanimljive uličice. Značajna su i Praška vrata iz 11. vijeka, koja su nekad bila i ulaz u Prag. Karlova ulica vas vodi ravno do Karlovog mosta. U starom dijelu grada nalazi se mnoštvo dobrih restorana i pivnica. Uz taj dio grada naslanja se i stara jevrejska četvt Josefov, nazvana po Emperoru Josefu II, koji je svojim reformama olakšao život Jevrejima koji su tu živjeli. Na malom prostoru se nalazi nekoliko sačuvanih sinagoga i poznato jevrejsko groblje, jer su se samo tu, zbog dugogodišnjih represalija, mogli sahranjivati židovi. Računa se da je tu ukopano preko 100 000 Jevreja. Tu u blizini se nalazi i najstarija evropska sinagoga Staronova. Ulaskom Nijemaca od 1939. godine, pa do 1944. godine nastradali su mnogi praški Jevreji.

Novi Grad – Nove Mesto

Vaslavski trg dominira u Novom dijelu grada, a i on je prilično star. Tu se nalazi njegov spomenik, a iza je fantastičan pogled na Narodni muzej. Malo dalje je i atraktivni Karlov trg sa lijepim građevinama i crkvama. Šetnjom uz rijeku doći ćete do jedne moderne građevine, Plešuće kuće, djelo češkog arhitekta hrvatskog porijekla, Vlade Milunića.

Ako navratite u Kremencovu ulicu na broju 11, a to vam duboko preporučujem, popićete jedno od najboljih svjetskih piva. Pivnica, U Fleku, datira od 1499. godine, recept i buradi su isti, pivnica je jedna od najvećih i najpoznatijih u Pragu, a uvijek će vas tu dočekati muzika u

Nacionalni Teater

Na Karlovom mostu

živu. Ova pivnica je uvijek puna domaćih gostiju ali i mnogobrojnih turista. Ima nekoliko sala i može primiti hiljadu gostiju. Značajna je po još jednom događaju. Ovdje su splitski studenti 1911. godine osnovali fudbalski klub "Hajduk". Samo da se zna.

U Novom gradu se nalazi i nacionalni teatar, prelijepa građevina, mnogo hotela, prodavnica, kafića i restorana. Jedno od najpoznatijih mjesta je i restoran-kafana Louvre u koji svraćaju poznati umjetnici, pisci, glumci, sportisti...

Iz njegovih odaja je prekrasan pogled na Nacionalni teatar, Praški dvorac i Karlov most.

Karlov most

To je vjerovatno najljepši most na svijetu. Građen je od 1357. do 1402. godine. Na istom mjestu je postojao Juditin most ali je srušen nakon poplava, pa je car Karlo naredio izgradnju ovog remek djela u baroknom stilu. Sada je to pješачki most, pun turista, uličnih zabavljača i slikara. Preživio je most mnoge poplave, renoviran je puno puta i zabranjen je saobraćaj preko mosta. Most je ukrašen mnogim kipovima i statuama svetaca. Na početku mosta prema Maloj strani nalazi se Staromestki toranj poznat po krvavoj istoriji. Šveđani su vodili veliku bitku u tridesetogodišnjem ratu baš i za ovaj most. Najpoznatija statua je sv. Jana Nepomuka koji je upravo sa ovog mosta bačen u rijeku. Zanimljivo je da su na mostu snimljeni mnogi poznati muzički spotovi i filmske scene iz akcionih američkih filmova.

Narodni muzej

Spomenik Antonjinu Dvoržaku

Mala Strana

Kada se pređe Karlov most iz pravca starog grada, dolazite u naselje Malu stranu-Mala četvrt, koja me svaki put oduševi svojom ljepotom. Taj dio grada je veoma interesantan, a zanimljiv je podatak da je najgušće naseljeni dio Praga. Osim prelijepih kuća i uređenih ulica može se vidjeti mnogo toga.

Dominira prelijepa barokna crkva Sv. Nikole, jedna od najljepših u Evropi. Još uvijek su u životu orgulje u ovoj crkvi, na kojima je svirao slavni Mocart, dok je živio u Pragu. Posebno je lijep Malostranski trg i poznata ulica Nerudova koja je dobila ime po pjesniku Janu Nerudi. To je veoma strma ulica koja će vas dovesti do Hradčanskog dvorca. To je i u principu kraljevska ulica, jer su je kraljevi morali proći da bi se krunisali u dvorcu. Zanimljivo je da su poznate kuće u ovoj ulici bile bez brojeva. One su imale simbole koji su označavale status i zanimanje vlasnika. U ovom dijelu grada se nalazi i Lenonov zid, posvećen Džonu Lenonu i njegovim sljedbenicima. Sa mnogo mjesta u Maloj strani širi se veličanstven pogled na Stari i Novi grad.

Pražki dvorac Hradčani

Građen je kroz mnoga stoljeća, a prva tvrđava datira iz devetog. Današnji izgled dobija dolaskom na vlast Karla IV. Izgrađena je im-

Katedrala Svetog Vida

pozantna katedrala Sv. Vida, palače, samostan, bazilika, kraljevska palača, a u 16. stoljeću i poznata Zlatna ulica. Praški dvorac je najveći očuvani dvorac u svijetu i on je najveća gradska turistička atrakcija. U dvorcu se nalazi i predsjednička rezidencija, tako da je dvorac danas i političko središte Češke. Kilometar više od dvorca, prekrasnim ulicama, dolazi se do poznatog samostana Strahov, koji datira od 1120. godine. Odatle se pruža fenomenalan pogled na cijeli grad. Samostan je poznat po jednoj od najljepših i najstarijih biblioteka u Evropi i Svijetu. Najstarije knjige su iz devetog stoljeća, a računa se da biblioteka sadrži preko 2500 knjiga koje su objavljene prije 15. stoljeća.

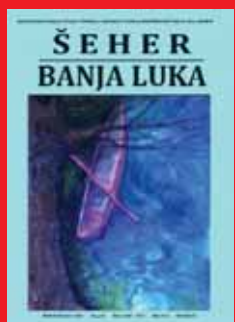
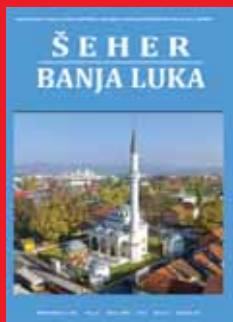
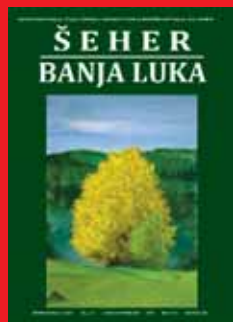
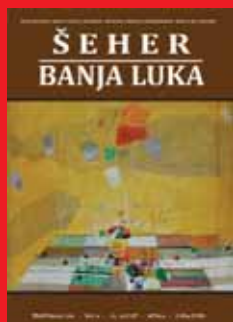
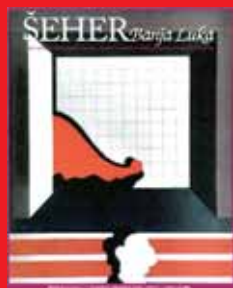

Pogled na dvorac sa Karlovog mosta

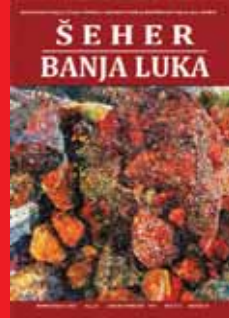
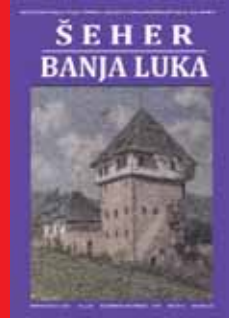
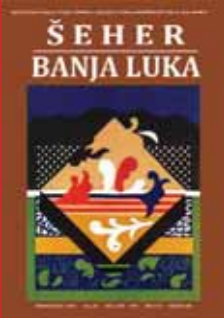
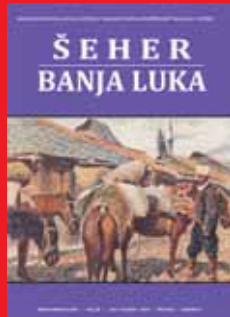
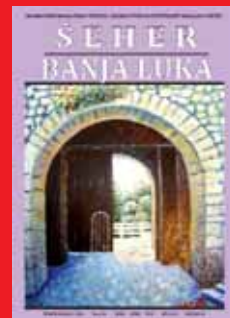
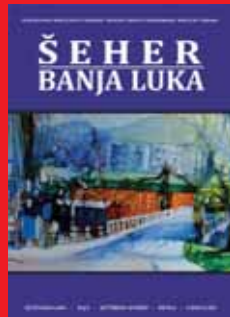

Samostan Strahov

10. godina

60. brojneva

Mala strana sa crkvom Svetog Nikole

Prag je prepun znamenitosti o kojima se može pisati satima, ali treba izdvojiti Nacionalni teatar, Nacionalni muzej, Starogradsku vijećnicu, Petrinski park, brojne crkve i sinagoge, Loreta samostan, Municipal kuću, moderne građevine, trgovačke centre i mnogo starih vrhunskih pivnica koje prave svoje pivo, po mnogima najbolje na svijetu. U pivnicama se mogu pojesti odlična domaća nacionalna jela, a najpoznatiji je

Plešuća kuća

svakako goveđi gulaš sa knedlama. Treba izdvojiti pivnice U Medvitku, U tri ruže i U Zlatnoga Tigra. Po ulicama se širi miris trdla, domaćeg kolača koji se pravi od tijesta omotanog na štapu i peče na jednoj vrsti roštilja. U Pragu su rođeni slavni pisci Franc Kafka i Rainer Maria Rilke koji su pisali na njemačkom jeziku. Dva velika svjetska kompozitora, Bedžih Smetana i Antonjin Dvoržak, veći dio života su radili i proveli

Staranova sinagoga je najstarija u Evropi

Spomenik Franca Kafke

Sa nama u Fleku bio je Muhamed Kulenović

Ovdje je 1911. godine osnovan FK Hajduk

Monument reformatora Jana Husa

u Pragu. U ovoj češkoj prijestolnici se nalazi slavna praška filmska škola koja je izrodila vrhunske češke režisere Miloša Formana i Jiri Mencela, a i mnogi poznati režiseri sa naših prostora su studirali u Pragu. Među njima treba spomenuti Gorana Paskaljevića, Rajka Grlića, Gorana Markovića, Srđana Karanovića, Emira Kusturicu i Lordana Zafranovića.

Prag je turistička meka, grad pun romantike i mistike, i hodajući nje-

govim ulicama, imao sam osjećaj kao da sam u nekom drugom svijetu, kao da je vrijeme stalo. Prag odiše kulturom, ona je vidljiva na svakom koraku, sve nekako čisto i nevino djeluje, sa neodoljivim šarmom. Rim i Pariz su fantastični, Barcelona prelijepa, Beč i Budimpešta posebni, Venecija ostavlja bez daha, ali ipak moj izbor je Prag.

Poslastica trdlo je praški specijalitet

Sarajlija Goran Bregović promovira BiH

Banjaluka 1950.

Mutuša

Pripremio: Mersad Rajić

(Sjećá se Hasib-Bibi-Bejtić)

Biće ono na koju godinu prije zemljotresa ja dobio grdne batine. Čuj batine, istukla me mati, rahmet joj duši, čini mi se u to vrijeme nit' kriva, nit' dužna, ko kravu u kupusu. Aman, duša od žene, što se kaže, zalogaj iz usta će ti dat' al je bila prgave naravi ako joj staneš na žulj.

Sjećam se, doš'o sam iz škole, za koju svi znate da se zvala škola "Filipa Macure". Ni prekoračio prag nisam, a već bi' čuo poviku iz vel'ke sobe. U mene se kosa na glavi nakost'rješi a koža vas naježi.

"Dolaz 'vamo, gromko se čulo, nego mi kaži s kim si se tuk'o."

Onako skrušen, sav u strahu, mislim, biće batina, te se polahko primičem. Mucam i ni-

jekam da nije bilo ništa, izgovore tražim a pogled sakrivam.

"Ne laži, sve sam čula i za dvije dvice i onog keca iz prirode", nastavlja mati.

"Ma mama nisam bogami kriv", govorim tiho oslonjen o zid. Zazvoni mi u ušima, svjetlaca roj, njena se ruka najde na mojoj glavi. Šamar mi zveknu onako muški. Nisam se ni snaš'o a dobih jos par ćuški. Ruke same ka licu lete, češ'o bi' se il' trljjo, ne znam ni sam.

"Tu stoji, spusti ruke, da čula nisam da plačeš", izusti. Uz duvar, kraj štoka od sobnih vrata, čekam i tražim u sebi bilo kakva izgovor. Suze same idu, teku, kapaju žurno. Oči su vlažne, lice mokro i rumeno. Zbunjen i nije mi jasno otkud moja mati da sazna o svemu. O mojim ocjenama i kecu iz prirode. Iz njez'ne priče, 'nako u šali, reče mi jednom, *"švraka mi jav'la"*. Pokušah da kažem šta je bilo, a ona će glasno:

"Šuti, sram te i stid bilo", odgovor hita pa nastavi.

"Kako's djeci kamenjem razbijat' glave, jel' hoćeš u zatvor da idem za te!"

"Nisam ja mama svega mi, Burza je prvi započeo, jedva sam promuc'o gledajući u

stranu.

"Šuti, šejtani te ne odnili, šta prvi, dijete su odveli u hitnu, svega u krvi".

Pogled mi polahko se podiže u njez'nom pravcu. Sledih se u trenu kad vidjeh njez'nu ruku. U ruci oklagija, ona stara, skraćena jer je polomljena, smeđasto žuta, pohabana. Od duga vremena, vlage i vatre, al' se još drži i ko da je nesalomljiva. Ko bljesak munje prije oluje, poče da me bije. Udara mati, ne gleda đe udara, ne šteti udarce ko nikad ranije. Skakućem ja od poda po po' metra, bježim joj iza leđa, saginjem se i eskiviram, al' slabo šta pomaže.

"Stani 'ceri, šta radiš bona, ubi dijete na božjoj pravdi", javi se njezin babo. Onako, mati ko da se prenu, i okrenu se babi.

"Ti se ne m'ješaj, gledaj svoja posla", odbriši mati vlastitom ocu.

"Han, bona, sačekaj malo, ohladi, napi se malo vode", viče babo, pa nastavi, *"Uzmi šipku, pa po guzici"*, opet će babo i neda on da me tuče i jedan brani mene. Al' nejma fajde.

U tom trenu mati se nezgodno okrenu, zamahnu žurno s oklagijom da me oš'ne, a oklagija zape za fijaker šporet i puče na dva

Ismet Rajić

Hasib Bibi Bejić

dijela, ko leden'ca. Sva u čudu, mati se ne dade zbun'ti, pa odma' posegnu rukom za maš'ce. Maš'ce i to one od kovanog gvozda, od koji' ostaju crne masnice. Dupe me boli, s'rbi.

Osjetim i nekakve nelagodne žmarce u stomaku. Zamahnu mati maš'cama i neđe u zraku babo joj ufati ruku. Vidim ja odnjeo vrag šalu i u tom momentu ja kroz vrata šmugnem u avliju. Iz kuće se čuje svađa, povika, galama. Na pendžeru se pojavi mater'na glava.

"U kuću se uvlači, još nismo gotovi", čujem njezin srdit avaz.

Od straha i boli i pomislim na nove batine, i to još gvozdanim maš'icama, noge odjednom, ko da mi se smanjiše i ponesoše me oko kuće. Pred podrumom oko drvocipa, babo mi nešto kaziva,

"Bjež bolan ne bio, sakri se neđe i ne dolaz' joj na oči sve do akšama..."

Krenuh iza kuće pognute glave, kradom ispod pendžera da me ne vidi. Tamo je tijesno, jedva na kant da mogu proći. Zid je sazidan od tucana kamena. U pore između kamena zemlja se stopila i zapekla. Zavlačeći se dojdoh nekako do pola zida, ledima oslonjen o kućni zid. Pogled mi puca u kuću Brkić Begije sa gornje strane. Gledam, zvirnjam, tamo vamo, da me neko ne v'di. U mojoj smutnji i strahu da me ne v'di ja ne opazih Šarova, kera. I on izgleda bježi od šintera. Pucanj se čuje iz lovačke puške, to lovci tamane, paščad litalice. Šaro me gleda tužnim očima, ko da moli, pilji on u mena, a ja u njega. A tada mi sinu ideja u tom dodatnom strahu.

Nova mi mis'o naumpade. Da pobjegnem u Mininu avliju, dole ispod duda i vrbe, u koprive pa šta god budne. U tri skoka iza kuće, kroz jednu avliju, pa drugu, te preko ceste i taraba, provukoh se tako spretno, brzo i

okretno. Koprive bodu, svrbe me i žare al' ja i ne pomišljam da pomolim svoju glavicu. Čučn'o sam pri zemlji, stisn'o se i pognuo, ljubim travu, al' ne dižem glavu. Povika se čuje, pa čak i poneka ružna riječ dopre do mene. Buljim u tarabe sa unutrašnje strane. Posljednje su to tarabe u našem sokaku. Bile su još jedne, one kod Čamila Sobe, malo dole niže, niz ul'cu. Ove su bile povisoke, ko dva mene, a gore visoko u zrak. Tamne, mrke, ispucale. Tu su bile još od protekla vakta kad je došla Šabić Mina. Gledam i piljim u tarabe, i vidim samo komadić neba. Iznad kuća utrkuju se neki bijeli oblaci. I sunce vidim, a sunce u Banjaluci nije nikad bilo škrt! Nikad! Lahki povjetarac što kroz granje vrbe struji, šuška i ko da priča sa vrapcima. Đivkanje se glasno čuje, ko da se jedan s drugim nešto dogovaraju, i glasno poručuju. Điv, điv, điv..

Ruka mi trne od silni' žara, peče, svrbi i crveni, pa je pomakoh malko i ne gledajuć' da na zemlji leži 'pužev trag i ja nehotice spustim ruku baš tamo. Neka ljigava bala, skliska pa se ljepi po prstima. Uzmeme malo blata, zemlje i trave, pa otarem spužve bale al' ruke mi osta'se prljave. Modrice na mojim nogama i guzici se polahko hlade, al' bole i peku. Od bola i tuge, suze ponovo nahrupiše. Suknuše tople kapljice niz moje lice. A onda čujem, mati me zove,

"Bibi, Bibiiiiiii!".....

Na tren, umalo da se prevarim pa da joj se javim. Grlo se stislo, nestalo have u meni, groznica me nekakva obladala. Razmišljam šta li me čeka kad dojdem kući. Kako ću dočekati mrkla mraka? kako ću poslije proći kod kuće? pa mi je izgledalo da sam napravio još veći belaj, bježeć' iz kuće!

Valjda se to u meni javio nekakav dječiji inat i lažni ponos, ako se tako može kaz'ti, pa kad bolje skontam i kad se traka vrne unazad,

ja nisam bio kriv ni za keca, a ni za Burzinu glavu.

Možda malko i jesam, i možda i nisam u pravu. Burza je eto, prvi započeo, još ispred škole. Tuk'o se vala jesam, pravo da kažem, svakoga dana, bar tri puta. Prije i poslije škole, pa ponekad i na vel'kom odmoru. Ko djeca u to vrijeme, stalno zadrikuju pogotovu raja iz mahale, oni stariji, to su bili lopovi da te bog sačuva i oni su bili ti koji zametnu kavgu.

Recimo, eto ovaj je put Raha krivac. 'Vako bi on meni i Burzi izvuk'o živac. Obično, on nas sačeka il' nas ufati ispred škole, pa nas posadi jedan naspram drugog, a on stane sa strane. Stavi prst ispred nas, tu neđe ispred naši' glava i kaže:

"Ko prvi pljune u moj prst, taj je jači". A mi ko djeca, maksumi, nismo mislili da je to njegov lopovluk, mislili smo da je to zao-prave. Taman da pljuneš na prst, a on ga smakne i pljuvačka gruhne na naša lica.

"Vid' šta ti je radio, pljun'o te. Znaš šta bi mu ja sada uradio. Ma ubio bi boga u njemu", izaziva nas Raha a nama nije trebalo puno i tako između nas nastane kavga i završava se pravom tučom.

Skidaju se one plave kecelje i započinje marisana, i to zaoprave. Više je tu bilo valjanja po prašini, a kad je kiša, i po blatu, pa padne i poneki kroše, a onako u gužvi zad'o bi se i neki direkt u lice il' grudi. Krvava nosa, i otekla lica mi smo išli kućama. Nekako bi nas razvad'li, al' se nikada nismo mir'li. Ostaj'o je među nama mrki pogled, prijeteći, mrski i nelagodni. Pobjednika skoro nikad nije bilo, a to je bilo najvažnije, pobjednik se mor'o pod hitno riješiti.

Nastavak u idućem broju

STIHOVI

– S VRHA ŠEHITLUKA...

TI SI SAN DJETINJSTVA

Piše: Ismet BEKRIĆ

Foto: Mirsad Filipović

Kad smo prije 2000. godine objavili zbornik tekstova, pjesama, proznih fragmenata, dijelova pisama »Prepisano sa sedara«, s nadnaslovom »Banjalučki žubori«, nismo ni slutili da će to »potresno svjedočenje o uspomenama, snovima i žudnjama« prognanih Banjalučana – kako je tada zapisao pjesnik i prevodilac Josip Osti – otvoriti svoje nadahnute stranice za naredna izdanja, utirući put i brojnim knjigama naših autora. I da ćemo tako zajednički dolaziti do dalekih i bliskih pogleda »s vrha Šehitluka«. Pogleda na bisernu ogrlicu Vrbasa, Gornji Šeher, Grab, Šibove, ušće Suturlije u Vrbas, Hiseta, Mejdan, Zeleni most, Kastel, Pobrđe, Lauš, Paprikovac, Sahat-kulu, munare, zvonike, aleje, Borik, Adu, Veseli brijeg, Rosulje, Budžak, Trapiste... Pogleda na sve ono što je lijepo u nama i što našim rasutim životima ipak daje neki smisao.

I taj pogled sa Šehitluka ponijeli smo sa sobom, u sebi, i sve ponovo vidimo i kad zatvorimo oči:

S vrha Šehitluka,
zidina Kastela,
u srca nas rani
zelena strijela...

Sad kucaju srca
žuborom Vrbasa
i kao kad vjetar
aleje talasa.

Sjećam se ovih stihova koja sam napisao nakon zemljotresa, početkom 1970. godine, kad me je pozvao kompozitor Franjo Petrušić i zamolio da što prije, najbolje već do idućeg jutra, napišem riječi na njegovu već stvorenu glazbu. Šest slogova, pa tri, kao eho... La, la, la... S vrha Šehitluka... La... la... la... Zidina Kastela... La... la... la...

Riječi sam do duboko u noć nizao u auto-prikolici, u kojoj sam tada bivao, kao i većina Banjalučana.

Tako je nastala »Pjesma Banjaluci«, koju su tada pjevali osnovci i srednjoškolci, rasuti po gradovima i odmaralištima tadašnje nam države. Svi odlasci, svi dolasci, sva druženja u drugim gradovima započinjali su, i završavali ovom pjesmom.

Tada nismo ni slutili da ćemo tu pjesmu ponovo pjevati nakon trideset, četrdeset godina, ali sada rasuti beskrajnim prostorima svijeta. Pjesma je zaživjela u nekom novom nostalgичnom ozračju, a svako je mogao ponešto i dodati, pa su sada, umjesto »i hiljadu kuća može da se sruši«, pjevali »i hiljadu snova može da se sruši«. U dogovoru sa autorom glazbe Franjom Petrušićem, koji je nastavio živjeti u Zagrebu (gdje je i sklopio oči, ostavši željan nedosanjanih snova), napisao sam i novu verziju prve strofe, pa sada tu pjesmu možemo pjevati i ovako:

S vrha Šehitluka,
dolinom Trapista,
na dlanu pogleda
ljepota zablista.

Sad kucaju srca
žuborom Vrbasa
i kao kad vjetar
aleje talasa.

Nosim te u srcu,
čuvam te u ruci,
pjevam samo tebi,
mojoj Banjaluci.

Lana u srcu Banjaluke

Ti si radost oka,
draga, topla luka,
ti si san djetinjstva,
naša Banjaluka.

I hiljadu snova
može da se sruši,
al' ne možeš nikad
ti u našoj duši.

Tu, u tom beskraj,
ti si poput gnijezda,
iz kojeg se vidi
najljepša zvijezda.

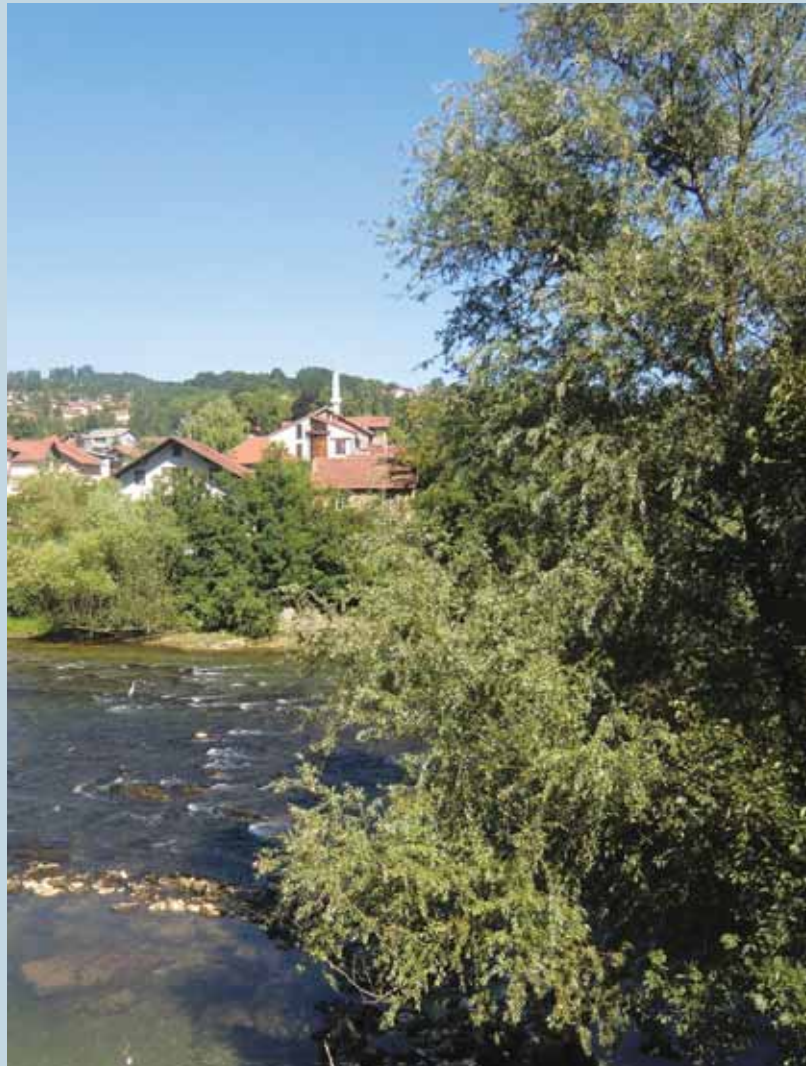
Nosim te u srcu...
čuvam te u ruci,
pjevam samo tebi,
mojoj Banjaluci.

Ti si radost oka,
draga, topla luka,
ti si san djetinjstva,
naša Banjaluka.

A ta – naša Banjaluka – nastavlja živjeti sa nama, ma gdje bili, i na obalama najdraže nam rijeke, Vrbasa, i u fjordovima sjevernih mora, i na obalama Tihog i Atlantika, i u dalekoj Australiji, i širom Evrope...

I zato, na jubilarnim stranicama našeg magazina, naše »Šeher Banje Luke«, rasute po svijetu i zgusnute u sjećanjima, u željama, pomislmo još više jedni na druge, i na svoj grad, na svoje gradove, na svoje zavičaje, onaj, i one, u nama, ali i tamo, na obalama voljenih rijeka.

Vrba je trajna inspiracija banjalučkih pjesnika

Najbolji banjalučki šahista i četvorostruki prvak Jugoslavije: Milan Vukić

KAD SU POLJA BILA VIŠE BIJELA NEGO CRNA

Piše: Dinko OSMANČEVIĆ

Foto: Mirsad Filipović

Sjećanja na banjalučke međunarodne šahovske turnire i šahovske velikane – Kako je šesnaestogodišnji Gari Kasparov krenuo u šahovske visine

Sjedio sam te kišne, proljetne večeri, što se dobro protekla u noć, u kući svog profesora Voje Alvira. Pregledali smo i uživali u već gotovo sklopljenom mozaiku njegovog djela, njegove knjige, Vrbas i moja Banja Luka. Knjiga je donekle autobiografska, a sadrži najljepše priče o Vrbasu, našem gradu i njegovim stanovnicima. Knjiga je apolitična, a govori, i čuva sjećanja, o ljudima svih nacija i religija koji su nešto značili našoj Banjaluci i koji su ostavili neizbrisiv trag. Kn-

jiga Vrbas i moja Banja Luka, koju profesor ovih dana završava, i sama je taj ogromni trag za neka buduća pokoljenja. Ali, pored višegodišnjeg rada na ovoj knjizi, Vojislav Alvir vodi i veliku borbu da nađe dovoljno sponzora da ovo djelo od šest stotina stranica i ugleda svjetlo dana. Obećanja je puno, ali para je za sada malo...

Profesor mi u jednom momentu reče, da bi bilo dobro da i sam napišem jedno viđenje grada za knjigu, a koje bi bilo

vezano za šah. (Veoma sam ponosan da je jedan moj tekst već uvršten u Vojinu knjigu.) Sigurno da postoje mnogo bolji poznavaooci banjalučke šahovske istorije koja traje više od jednog vijeka, ali evo i jednog kratkog osvrtu bivšeg pionirskog i omladinskog viceprvaka Banjaluke, ali koji je kao zakleti pacifista u međuvremenu prestao ratovati i na 64 polja.

Velika šahovska imena

Banjaluka je rodila i velika imena ove drevne igre, kao što su velemajstori Milan Vukić, četverostruki prvak Jugoslavije, i Enver Bukić, trostruki viceprvak Jugoslavije, i bila je jedan od bitnih šahovskih centara Jugoslavije. U našem gradu djelovao je i veći broj kvalitetnih šahovskih klubova među kojima se posebno isticao ŠK "Nikica Pavlić" koji se takmičio čak i u Prvoj saveznoj ligi. Bilo je dosta klubova u Republičkoj ligi, kao i u nižim rangovima. Masovnost je doprinijela da je i konkurencija bila izuzetno velika.

Logično da se pojavila želja, da Banjaluka organizuje jedan međunarodni turnir. Godine 1975. bio je veliki početak, i već domaće slavije prvo mjesto zauzeo je upravo naš velemajstor, Milan Vukić! Četiri ljeta kasnije, na turniru se pojavio šesnaestogodišnji, crnokosi tinejdžer iz Sovjetskog Saveza i naprosto pomeo mnoga iskusnija imena iz svijeta šaha i zauzeo prvo mjesto. Naravno, riječ je o velikanu šahovske igre, geniju iz Bakua, Gariju Kasparovu! Interesantno i malo poznato, da je Kasparov, tokom turnira, imao upalu slijepog crijeva, pa je čak prijetila opasnost da ovaj dio svoga tijela zauvijek ostavi u našem gradu. Mladom Gariju Banjaluka je ostala u lijepom sjećanju i bila odskočna daska koja ga je lansirala u orbitu šahovskih velikana. A, sa druge strane, Gari Kasparov se pokazao velikim prijateljem Bosne i Hercegovine tokom teških i mračnih devedesetih godina. Pa ipak, ovaj velikan šahovske igre, možda i najveći među velikim, oštro je, svojevremeno u Nezavisnim novinama, demantovao dezinformacije da se zalagao za bombardovanje Beograda i Srbije, za koje ga takođe vežu lijepe uspomene.

Dvije godine kasnije pobjednik banjalučkog turnira bio je Viktor Češkovski iz SSSR-a, a 1983. trijumfovao je tada jugoslovenski velemajstor, Krunoslav Hulak. 1985. godine u našem gradu je organizovan veoma jak turnir, vjerovatno i najjači u banjalučkoj istoriji, na kome je učestvovao i jedan od ponajboljih svjetskih šahista osamdesetih godina, engleski velemajstor Najdžel Šort, kao i tada aktuelna svjetska šampionka, gruzijka Maja Čiburdanidze. Dama iz Sovjetskog Saveza nimalo se nije ponijela damski prema svojim muškim kolegama, potpuno ih je rasturala i bodovno ostavila daleko iza sebe. U međusobnom susretu dobila je i samog Šorta. Turnir je igran u tadašnjoj Galeriji, danas Muzeju savremene umjetnosti Republike Srpske.

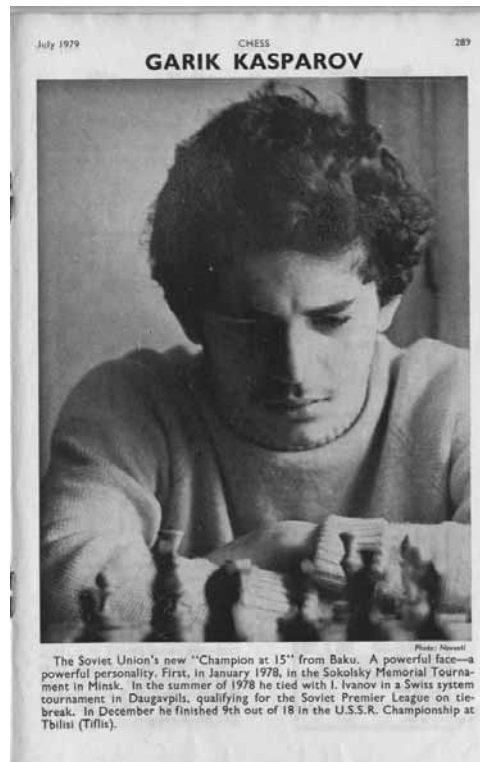
Sjećam se partije u kojoj je Maja dovela u težak položaj svog suparnika, i dok se ovaj preznojavao, ustala od stola i otišla u toalet. Nas nekoliko mladih, iz publike, privuklo se uz sam podijum i nertemice je gledalo ka stolu, tražeći u glavi naredne poteze, a onda iza sebe osjetih prijatan miris parfema. Okrenuh se, uh, zagradio sam prolaz svjetskoj šampionki!

Biti ponovo grad šaha

Na turniru održanom 1987. bio sam demonstrator šahovskih partija. Iako kvalitet učesnika nije bio na nivou onog od '85, igrane su zanimljive partije, bilo je i publike tako da sam uživao u druženju sa vrsnim šahistima. Pobjedio je Šveđanin Roland Ekstrem. A pomenuo bih anegdotu kada je, usred održavanja partija, u Galeriji nestalo struje. Turnir su sudili Nikola Lakić i prespremni Dragan Vještica koji je u tren oka odnekud donio paket svijeća. Romantika uz svijeće nije potrajala dugo jer je ubrzo uključen agregat.

I onda je nastupila duga pauza. Međunarodni šahovski turnir (nakratko) je obnovljen dvije decenije kasnije, 2007, a trijumfovao je legendarni velemajstor Viktor Korčnoj, tada već u svojim poznim godinama.

Banjaluka već odavno nije grad šaha, barem ni blizu onog nekadašnjeg, iako je bilo pokušaja da se vrati popularnost ovoj drevnoj igri, a jedan od promotora bio je i sam Anatolij Karpov, velikan ove igre. Uz nadu da će naš grad ponovo biti i grad šaha, i ova je razglednica za jubilarni šezdeseti broj časopisa Šeher Banja Luka.

Ahmet Čejvan i Gari Kasparov

Piše: Sadik BEGLEROVIĆ

»Kad ožive obale Vrbasa« naziv je nove monografije, koja se priprema za štampu, a u kojoj nas Sadik Beglerović vodi kroz šeherska naselja; Ovog puta smo u Sitarima koja nas dočekuju na putu uz Vrbas, prema Dolcu i Ilidži.

Donji Sitari:

Niz padine do obala

Donji Sitari jednim dijelom grle obale Vrbasa, a drugim se uspinju na blage padine ispod Šehitlučkog puta, obuhvatajući prostor od Orašja, ili kuće Tetarića, do puta za Pržinu i kuće Edhema Ćuka. Kroz Donje Sitare prolazi ulica koja povezuje Donji i Gornji Šeher i koja se sredinom prošlog vijeka zvala Brace Alagića, a zatim, sve do agresije na BiH 1992. godine, Mahmuta Bušatlije. Tih godina Sitari su bili tipična bosanska mahala sa prekrasnim, u bijelo okrečenim, bosanskim kućama prekrivenim crijepom, okruženim avlijama, cvijetnjacima i baštama punim raznog voća, od jabuka, dunja, zerdelija, šeftelija i krušaka do dudova i oraha. U tom krajoliku nalazila se i stara bosanska džamija, sa drvenom munarom, u kojoj je službovao efendija Čerimić, dok bi ezan učio i neko od džematlija. Uz džamiju se nalazila i lijepo izrađena česma, da vjernici uzmu abdest prije molitve, a i da putnici namjernici ugase žeđ. Ta česma izgrađena od željeza i sada nam daruje vodu, prkosno odolijevajući vremenu i podsjećajući nas na godine koje se ne zaboravljaju. Sjećam se da je sedamdesetih godina u blizini podignuta i prodavnica mješovite robe, kako stanovnici ovog dijela Gornjeg Šehera ne bi morali ići daleko po

namirnice.

Žive sjećanja i na drveni mlin na Vrbasu, vlasništvo Hajre Rizvanovića, koji je služio za mljevenje raznih žitarica. Nalazio se na kraju gornjeg dijela Sitara, preko puta koji je vodio za Pržinu. Izdizao se iz vode na direcima, između kojih je voda pokretala veliki drveni točak a on zatim dva povećea okrugla kamena. Mlin je mamio poglede, ali je i on, kao i džamija, tiho postao samo lijepo sjećanje.

Starosjedioce Donjih Sitara sačinjavale su mnogobrojne porodice: Tetarić, Rizvanović, Subašić, Hamula, Džulić, Salama, Karahalilović, Neslan, Duna, Mešinović, Bakalabašić, Seferagić, Čerimić, Poturović, Halilović, Čelebić, Mašinović, Abdulahović, Kobašlić, Čirkić, Priliplija, Bubalo i Bojić. I Donji Sitari su privlačili mnoge nove prodice, da tu izgrade kuće, pa se širio krug stanovnika i prezimena: Ramić, Lukšija, Maglić, Verem, Kasper, Plivac, Habibović, Tutić, Jahić, Albašić, Huseinović, Hadžalić i Kovačević. Ovdje su živjele uglavnom radničke porodice koje su se bavile raznim zanatima, a većina se opredjeljivala za brijački i limarski.

Proljeća u Sitarima

Gornji Sitari:

Sve je tu odisalo smirenom ljepotom

Gornji Sitari se navezuju na Donje i protežu uz Vrbas, da bi se drugim dijelom blago uspinjali na padine ispod Šehitlučkog puta, od kuće Edhema Ćuka do Džanića sokaka i dolačkog harema. Kroz Gornje Sitare jednim dijelom prolazi ulica Brace Alagića, kasnije Mahmuta Bušatlije, a drugim, širim, ulica Nurkića, kasnije Adema Bajagićevića. I u Gornjim Sitarima, kao u Donjim, nizale su se tipične bosanske kuće, pokrivene crijepom ili, u manjem broju, drvenim krovom – šindrom. Bila je tu i pokoja ćerpićara. Sve su bile okrečene u bijelo, sa demirima ukrašenim predivnim zarovima i zavjesama. Avlije su bile ograđene drvenim tarabama, poneke i zidovima, mnoge su bile i popločane, a neke pokaldrmisane. Sve je tu odisalo nekom smirenom ljepotom – avlije pune cvijeća, bašte zasijane a voćnjaci prepuni krušaka, jabuka, trešanja, višanja, šljiva, i sa pokojom lozom grožđa.

Zanimljivo je napomenuti da se i u Gornjim Sitarima džematska džamija nalazila uz rijeku Vrbas, plijeneći biber-crijepom i drvenom munarom. Božiju službu obavljao je efendija hodža Atif Đanić, dok

bi ezan učio neko od džematlija. Uz džamiju se nalazio i manji harem sa bašlucima raznih oblika, od kojih su neki ostali i iz turskog perioda. Nažalost, nestankom starijih džematlija, a posebno hodže Đanića, i ova džamija je lagano tonula u zaborav.

U spomenaru ovog naselja ostala je i Sinikova lipa, na raskršću ulice Brace Alagića i sokaka koji je vodio za Majdan. U njenom hladu, posebno u proljeće kad procvjeta, odmarali su se mnogi prolaznici, udišući njen opojni miris.

I Gornji Sitari su imali svoje porodice – starosjedioce: Mašinoviće, Turčinodžiće, Musiće, Ganiće, Džaniće, Čale, Halakliće, Bajagićeviće, Lovčaliće, Čatiće, Sinikoviće, Kušmiće, Ćuke, Seferagiće, Dželiće, Halimiće i Begleroviće. Kako su Gornji Sitari bili privlačni za stanovanje, a bilo je i dosta slobodnog prostora ispod Šehitlučkog puta, na Majdanu i u bašti Atifa Sikirića, šezdesetih i sedamdesetih godina ovdje su se naselile i porodice: Pliovac, Šljivić, Baručija, Turčinodžić, Škorić, Bajić, Hasanić, Karahalilović, Čeleš, Bilanović i Filipović.

Proljeća u Sitarima

Tekst: Sakib Salama

Foto: Mirsad Filipović

U jednom od najljepših sjećanja na banjalučke godine i djetinjstva, objavljenom u 10. knjizi Banjalučkih žubora, Sakib Salama piše o svojim Sitarima i o svojoj komšinici Hasni. Prije punih deset godina, u australskoj zimi, sjetio se jednog banjalučkog, sitarskog proljeća...

»Da je ovdje Hasna, moja komšinica iz Sitara, sve bi se to uklopilo i popunilo, i proljeće bi moglo... Jer, bez Hasne, proljeća nikad

nisu dolazila u Sitare...Proljeća u Sitarima ipak će morati bez Hasne, jer je Hasna, pravo Hasnija Poturović, umrla u Danskoj. Cvijeće u saksijama, bez kojeg ni u Danskoj nije mogla, zalijeva sad neko drugi, a naša sjećanja na nju biće zalijevana svakog proljeća, jer Hasna i proljeće u našim sjećanjima idu nekako zajedno...«

A onda pred nama oživljava slika jednog izleta, kada je Hasna vodila djecu na Šehitluke, da odatle mahnu proljeću: »Na suhom mjestu, odakle se najljepše širio pogled, Hasna bi prostrla deku, da se malo odmorimo nakon trčkanja i potrage za stidljivim ljubičastim cvjetovima. Sa buketićima, razdraganih lica, okupljali bismo se oko Hasne. Tu su već sendviči i kolači, poredani kao na izložbi. Dok su djeca jela, Hasna bi zapjevala, javljajući tako onima dolje u Sitarima da je proljeće počelo. Čulo se ne samo do naših kuća, nego čak i preko Vrbasa... Hasna bi pjevala ozbiljno i zaneseno, najavljujući proljeće veličanstvenim glasom: Kamen gori, biser odgovara...«

Elit Städ Sverige AB

Järnvägsgatan 2B, 582 22 Linköping

www.elitstad.com

Telefon 0142 126 01 Mobil 070 952 24 66

Elit Städ Sverige AB är en företag som har fokus på leverans av tjänster av högsta kvalitet. Vi startade vår verksamhet år 2006, och sedan dess har vårt kundunderlag och omsättning stadigt ökat, tack vare de kvalitetsnivåerna vi har uppnått. Vi levererar kundanpassade lösningar, i högsta möjliga grad beroende av kundens krav och önskemål. Lokalvård av kontor och butiker, bygg- och flyttstäd samt alla typ av golvvård ingår i våra dagliga uppdrag.

I vårt arbete använder vi oss av en modern maskinpark samt är miljöanpassade till rådande lagar och bestämmelser genom vårt miljövänliga arbetspolicy och miljötänk. Vi utför uppdrag enl. löpande avtal samt enstaka uppdrag, båda med kvalitetsförsäkringar och kvalitetsgarantier. Idag är vi verksamma i Södermanland, Östergötland, Jönköpings län samt Älvsborgs län. Vår personalstyrka är i dagsläget 23 personer och vi ser framemot att inom kort även anställa fler. Vi samarbetar med Sveriges största leverantörer av hygienprodukter, och är även certifierade och utbildade i de olika användnings områden. Elit Städ följer de rådande kollektivavtal samt innehar F-skattebevis och ansvarsförsäkring. Välkomna till Elit Städ Sverige AB - ett företag med kvalitet i fokus!

Svi vi koji ste zainteresovani za posao u ovoj branši, a željeli bi raditi kod nas u gradovima: Linköping, Norrköping, Nyköping, Mantorp, Jönköping, Borås, Mjölby mogu se javiti na naše kontakt telefone.

PANSION VILLA EVA OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flyggplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona

*Privat strand, Restarung och Pizzeria tillhörande själva pensionat
više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM*

Mer informatio på

DAMA

Piše Mišo Marić

Penrtih je na sjeveru Engleske, u Kambriji. Trinaest milja iza Penritha, a još dalje iza Božjih leđa, farmersko seoce s desetak kuća i još više štala, Litl Salkeld. Džon je farmer rođen u selu. Za svojih sedamdesetak nije išao dalje od Penritha, nije mu trebalo. Tog jutra je natovario ovce u prikolicu, zakačio za traktor i krenuo u grad. Na okuci, iza sela, stopira ga žena. Uz ženu dječak i djevojčica. “Bosanci”, pomisli Džon. Stranci u selo nisu svraćali, što bi, a u oktobru je čuo da je stigla grupa majki s djecom, petnaestak njih. “Izbjeglice iz Bosne”, govorili su i nagađali:

- Je li ta Bosna blizu Zimbabve?

Ljudi koji se bave ovcama i kravama nisu vješti zemljopisu. Nešto na lošem engleskom, nešto mimikom žena ga zamoli da ih poveze u grad. Popnu se među ovce. Shvatio je da idu u šoping i mole da ih vrati i nazad. “OK”!, rekao je. Vraća se popodne u pet, neka sačekaju kraj traktora. Čekali su, smrznuti, s dvadesetak hljebova i pet kilograma mljevenog mesa. Po povratku u selo, dopratio ih je do kuće.

- Nikad nemojte stopirati - opasno je - upozorio je ženu.

Rukovali su se. Stisak ruke te Bosanke bio je krepak, osmijeh prijateljski.

- Ovo je jedna snažna i hrabra žena - zaključio je Džon toga poznog novembra '92. čiji je tmuran, leden sumrak slutio kišu. Poslije ju je vidao kako pješači s desetak djece pod školskim torbama. “Škola je 9 milja daleko”, pomislio bi i svaki put mu bi žao te žene i te djece. A nasmiješili bi se i mahnuli rukom jedno drugom kao stari znanci, srdačno.

Donja mahala je najčustiji broš Mostara. Grad je na sjeveru, put kroz mahalalu vodi do Bačevića na jugu, nema dalje. Sa zapada je Hum, podno Huma mahala, a pod mahalom, prema Veležu, bašče i pećine pod kojim pjeva Neretva. Niz uske, strme sokake iza čijih stoljetnih kapija s proljećem zamiriše zumbul a čitavu godinu pržena kafa, žedna mahala najrađe silazi na vodu.

- Lijepih pedesetih - sjeća se Amra Pačuka - rođena sam 10 godina iza brata Naima u Bišćevića sokaku. Majka Naza, djevojački Bijavica, bila je lijepa žena i jedna od pet zaposlenih Mostarki '37. Mog oca Asima Hadžiomerovića Mostarci pamte kao vrijednog i dobrog čovjeka koji je svuda stizao, od Veleža, čiji je igrač bio, i to dobar, do Brodara i Saveza boraca. I po ranoj smrti u 54. njegovi sevapi su otvarala vrata nama djeci i još mnogim. A djetinjstvo je bilo škola, Neretva, fudbal, plivanje i radost uzrastanja uz divne komšije. Ne mogu pomenuti samo jedne, a trebao bi mi telefonski imenik za sve...

U školi sam bila odlična, ali nemirna pa je moj stari učitelj Čamil Kravac na belaj udarao sa mnom. Duša mi Neretva. Majka i otac

odu na posao, nena Hana me čuva. Veli: “Idi na Neretvu, ali se vrati prije nego oni dođu s rađe”. Imala sam 4 godine kad me Ribić gurnuo u vodu. Umjesto da se vratim na Kamenicu pod Starim, završila sam u limanu na Luci. Kasnije sam dobila TAM šlauf, jednom sam propala, zamalo se nisam udušila. Kad sam napunila 10 preselimo na Strijelčevinu. Trenirala sam plivanje kod Jožice Škorje i Žare Govedarice. Preljepo druženje s rajom, teški treninzi, mnogo odricanja. U školi sam odlična, dobijam na poklon italijanski bicikl Julia. Držala sam ga u sobi. Otac je bio u upravi Brodara, tamo smo, a kada Velež igra obavezno na utakmici.

Išli smo s tetkom Pekom Dilberovićem, i on je igrao za Velež a kasnije trenirao Čurkovića, kad je bio trijezan. Sati i sati provedeni na starom igralištu sa Fendom Škaljicom i Alom s kojim vičemo: po talama. Još pamtim trošne tribine, žutu prašinu koja se taloži i u ušima. A na Strijelčevini se igrao fudbal od 8 ujutro do 8 uveče. Bila sam golman. Raja iz tih dana, od Čorluke i Čorbe do Praje Dalipagića, bili su kasnije zvijezde. U komšiluk doseli Kemal Pačuka. Rođen u Titogradu, s godinu Sarajlija, s 10 Mostarac. Odmah me oborio s noga; lijep, šarmantan. Igrao je božanstveno centrafora, ja se bacala ko luda, on ni boba. Pravo se zatreskala, 14 mi. Na jednoj utakmici padne gol, hrpa raje iznad mene. Kemal se naljuti: “Ti više nikad nećeš na gol!” veli. Presretna sam, trza. Gimnaziju sam prošla pjevajući što zbog božanstvene raje, što zbog takvih profesora.

A na studij u Sarajevo Kemo i ja odemo zajedno. On upiše Građevinu, ja Medicinu, a živimo za vikend-odlaske u Mostar da nam se ogrijati sunca i nadisati mostarske have. Čim sam diplomirala '75. vjenčamo se. Dunju smo dobili '76., Tarika '82. kad sam bila na završnoj godini specijalizacije Opšte medicine.

Počnem raditi u Boračkoj ambulanti. Borci predivni, za mene: familija. Kemo radi privatno, sve kao iz fi lma. '85. sam jedan od najmlađih članova Instituta za ocjenjivanje radne sposobnosti i sve do rata radila sam sa divnim ljudima, veoma cijenjenim, poštenim i poštovanim ljekarima. To je period kada sam pomogla, koliko god sam mogla, mom Mostaru i Mostarcima, Hercegovini. Majka mi umre '91. Ostala sam bez najdražih veoma rano, ali smo svi ponosni na ono što smo im pružili za života. A onda je aprila '92. pukla cisterna i bježali smo. Ponijeli samo ručni prtljag i smjestili kod poznanika u Podace. Kemo nas je dovezao i vratio se; kako bi on ostavio svoj Mostar u nevolji...

Avgusta '95. farmer Džon s početka priče ušao je u bolnicu u Kalajlu. Sestra je rekla da mora pričekati, doktorica je sama na dežuri, zauzeta. Kad se pojavila, Džon se zbunio: “O, blagi Bože, pa ovo je Bosanka s traktora!” A rekao:

- Oprostite, doktorice, vozih vas među ovcama.

Sa istim onim blagim smiješkom, s akcentom ali tečnim engleskim, uzvratila je:

- Puno ugodnije nego 20 kilometara pješke, Mister Džon. Kako vam mogu pomoći?

Požalio se na bol u grudima, srce. Nakon pregleda ga je ohrabrila:

- Ništa ne brinite, Mister Džon, imate umorno, ali dobro srce. Nevremena od Podaca do prikolice s ovcama i te prve dežure u Kalajlu, dr. Amra Pačuka se sjeća:

HERC

Amra Paćuka

- Iz Podaca odemo u Sloveniju, pa vratimo u Podace. Kemo u Mostar odakle javlja da tamo nema života, da gledamo ići vani.

Kako smo otišli, znaš, organizovao si. U Londonu nas upozore da se sapun ne jede, prespavamo pa produžimo u selo blizu škotske granice. Oktobar, mrak, kiša... Nema radnje, nema auta, nema telefonske govornice, nema para. Preselimo u Penrith, većina naših je odmah smještena tamo, bolje je. Stan, socijala, blizu škola, Tarik igra fudbal, postaje zvijezda, ja učim jezik i brinem. Iz Mostara javljaju: Kemo u logoru, moju rodbinu, prijatelje i poznanike maltretiraju, Keminu majku i tetku gole protjerali s Desne na Lijevu. Kemo se izvuče i dođe u Penrith depresivan, ojađen, izluđen i ogorčen na sve dole.

Počnem volontirati u seoskoj ambulanti, on preuzme brigu o domaćinstvu, podržava nas, kuha, a nije znao štrucu kupiti. Iz sela pređem u Dom zdravlja u Penrith. Hvale me, snime TV emisiju o meni, ali volontiram, nema plate. Obratim se uglednom dr. Salteru. Odgovori mi pismeno: nudi da budem čistačica ili radnica u vešeraju. Poludim. Odem i kažem mu:

- Ovo ponudite svojoj ženi, bila bolničarka, a ja hoću da radim ono što znam. Zamal' se nije šlogirao, a kasnije mi ponudio specijalizaciju, sprijateljimo se. Nakon svih muka dobijem stalni posao u Kalajlu kao GP (ljekar opšte prakse) '95. Radila sam na gerijatriji, sa starcima. Sat autobusom i pola pješke, do plate nemam para za autobus... Radila sam 73 sata sedmično, dežurala, učila i spavala 2-3 sata.

Da ne dušim: specijalizirala sam Porodičnu medicinu, Dunja i

Tarik završili fakultete novcem koji su najviše sami zarađivali, Kemo završio Autocad - kompjuterski kurs za dizajn, zaposlio se. Sad radim u Bedfordu, bliže Londonu i aerodromima, suvlasnik sam u privatnom Domu zdravlja sa 5 partnera i 2 asistenta. Pored opšteg posla držim Kožnu, Kliniku za srce i Familijarno planiranje sa kontracepcijom. Kemo radi na projektovanju mostova. Poštovani smo Dr. Amra Paćuka i respektovani kao prije. Dunja se udala za Nijemca Martina, veza sa studija u Njemačkoj, dva prelijepa unuka dobili, Tarik se oženio Jasminom, Mostarkom, vjenčanje u Mostaru... A ovdje: divni su vikendi s porodicom nakon mukotrpane sedmice. Na početku smo se viđali dvaput mjesečno, dani bili puni od 08 do 18 sati plus dežure. Sad je sve drukčije, manje firke. Živimo 16 milja od grada gdje radimo a kada dođemo kući život opet cvate po starom običaju, djeca dolaze, odemo djeci. Pričamo bosanski, kuhamo naša jela, smijemo se našim vicevima.

Kuća miriše na Mostar, u svakoj sobi detalj s ljubavlju. Nebo je tuđe, al' krov je naš. Nedjelja - ružan dan. Kemo vrlo depresivan, opet nova sedmica u tuđini, ponedjeljkom ujutro muk u autu, sjećanja, žal za prošlošću. Ja pokušavam da ga okurazim; lažem i sebe i njega. Brojimo mjesece do penzije - hoćemo li izdržati? Teško je bilo kome dole razumjeti naše osjećaje, nostalgiju. Oni ne znaju da je to bolest, kompleksan sindrom, para te razdire, jede i ubija. Život na Zapadu je san za sanjare, a žrvanj za uposlene.

Lijepi Tito, niko još nije svjestan koliko je vrijedio. Posao pa penzija dok ne umreš, zdravsteno i edukacija besplatno. Kako li se svi ovi smrdljivi nacionalisti ne sjećaju da ih nisu majke i čaće školovali nego Titin sistem: šta hoćeš, koliko hoćeš i gdje hoćeš, stipendija. A moji dani ovdje su posao, zalaganje, sa kursa na kurs, čitanje, redovne prezentacije i provjeravanja. Bujrum na truli Zapad pa ćeš po onoj: J..... majku majčinu.

Izvini, prosto je, ali paše. Ne želimo da ostarimo ni umremo ovdje. Imamo pravo na pedalj dole zbog nas, naših korijena; ko ima više pravo? Moji roditelji i mnogi prijatelji u Šarića su haremu, na Sutini. Posjetim ih svaki put da ćurnem šta rade.

Od živih dole su Kemina majka Hava, sestra Dalida i moj brat Naim, s familijama. Od familije ne možemo razlikovati Samu Rebac i njenu Senu. Preporodimo se kad se čujemo sa našim dragim svuda po svijetu. Ne smijem pominjati ni jedno ime, ko će sve drage pomenuti. I svi patimo za Mostarom. Oh, bože, plavetnilo neba nigdje nije takvo a svijetlost, kako Andrić kaže, budi, ne da mira. Sad sve češće odemo u Mostar. Bijasmo i u proljeće kad se Mostar budi k'o Princeza iz bajki. Bajami po Mahali u beharu, mart miriše, zumbuli u Hadrovića baštama, pa će i juni, cvjetaće lipe... Natjerao si me u sjaćanja, trebaće mi dani da se avertim - veli.

Nije Engleska Hadrovića sokak. Nit cvjeta bajam, nit miri zumbul, vazda me nešto žigucka. I ženske zaboli. Amra nas pregleda, telefonom. Više vjerujem i više mi pomognu njene telefonske dijagnoze i tretman nego konzilij ljekara Kraljevske bolnice u Londonu. Nismo usamljen slučaj. Pa razmišljam kako nam je sudbina, uz sve nepravde, podijelila i poneku dobru kartu. S Mostarkom Amrom Paćuka. Koja je dama herc. Doktor, i za srce. I Dama Srce.

Taman

Tekst: Senada Bešić

Riječ koja je kod nas gotovo sasvim izgubila svoj smisao i značenje. Riječ koja danas pokazuje koliko je ostalo u nama onih pravih ljudskih vrijednosti. U toj riječi je sakupljeno toliko toga što nas čini svjesnim i inteligentnim bićima.

Izgubio se smisao značenja taman i smisao zadovoljstva dovoljnim, umjerenim. Moj je otac uvijek govorio da se dva ručka ne mogu istovremeno pojesti. Nije tačno, dragi moj.

Teško mi je da ti kažem da nisi bio u pravu. Teško mi je jer znam da mi ne možeš odgovoriti svojom mudrošću. Danas neki pojedaju i dva pa i tri ručka, i opet gladni. Naduli se, nabubрили, zaokružili, oči im bulje, oči pune gladi, nezasite. I nisu gladni samo hrane, gladni su svega i tu njihovu glad ništa ne može zasititi.

Neka psiholozi traže objašnjenje njihovom ponašanju. Ti si to jed-

nostavno objašnjavao narodnom mudrošću. Daj čovjeku vlast pa da vidiš kakav je. Glad im viri iz očiju dok se mahnito okreću prema izlozima sa novom robom, prema nekim novim autima, prema novim naseljima i stanovima, obalama na kojima mogu graditi vikendice. Još, samo još ovo pa će biti dosta. Ti ne znaju za značenje riječi taman. Iz koje su oni gladi pobjegli, kakve su jadne živote živjeli prije nego što im je život pružio mogućnost da grabe oko sebe na sve strane.

Kod nas je ta riječ izgubila smisao. A ima eto zemalja u svijetu kao što je Švedska u kojoj ta riječ ima smisao i svoje značenje. Bez obzira na svoj društveni sistem, kapitalistički, riječ taman ovdje živi duboko utkana u svakodnevnicu. Djeca se od malih nogu uče da u vrtiću ili školi za obrok uzmu malo hrane, koliko misle da mogu pojesti i ukoliko im se dopadne da uzmu još. Ne da natrpaju tanjire pa da poslije bacaju hranu. Ni u čemu ne treba pretjerivati, uče se djeca.

Kada navaljujete na Šveđane da uzmu još, što da ne, neka probaju, jedu, ono naše hajd moraš, šta fali, oni se zahvaljuju i kažu ne, taman je. Naravno da u svemu ima izuzetaka ali nisu izuzeci ti koji postavljaju pravila.

Teško je objasniti nekome u domovini da predsjednici opštine u ovoj kapitalističkoj zemlji nemaju svoje lične šofere niti sekretarice koje im unose i služe kafu ili spajaju telefonske razgovore. Da ti isti putuju vozom na službena putovanja i sami sebi kupuju vozne karte.

Da nisi baš i neka ličnost vrijedna poštovanja ukoliko se okružiš armijom službenika i plaćenika koji će te učiniti nedostupnim običnom narodu i udaljiti te od njega. Da što si dalje od značenja taman i dovoljno to si bliže avetinjskoj usamljenosti nezadovoljan i nesposoban lagati sam sebe okružen prazninom ispunjenom gomilom materijalnih stvari.

Malo je ko zahvalan za ono što ima, kako u dijaspori tako i u dragoj nam domovini. A iskreno rečeno ima se puno, puno više nego čovjeku u stvari i treba. Većina nas nije ni svjesna šta ima. Koliko bogatstvo posjeduje. Mnogi su bogati za život iako su toga nesvjesni.

Dok se za hiljadama nestalih i ubijenih još uvijek traga veliki broj onih koji su ostali živi odnose se prema tom životu sa nezahvalnošću, žaleći se što sa godinama stare, što rade, što je zimi hladno a ljeti toplo, što pada kiša ili ne pada. Banalnostima puneći dane nisu shvatili poentu da im je pružena šansa da žive.

Ali biti ispunjen životom nije isto kao život ispuniti stvarima za koje misliš da pokazuju tvoju vrijednost. Nekada, bojeći se što bi naši stari rekli da se ne ogriješim, pitam se koju smo životnu zadaću naučili u toku agresije pa i poslije nje kada smo se bukvalno rečeno molili samo da preživimo.

Malo smo naučili i većina je izgubila sebe same u borbi za posjedovanjem. Izgubili smo ono naše kada nam je taman. Kao u nekoj sevdalinci kada sve teče bez nervoze i srkleta, bez žurbe, opušteno, a sve je opet kako treba biti. I zadovoljno se. Sretni su oni koji su ostali vjerni svom obećanju da će znati živjeti samo da se spase, uprkos izazovima posjedovanja materijalnih stvari.

Sobe i apartmani na Čiovu povoljno!

Na poluotoku Čiovo kod Trogira, Ulica Osoje IX/4 iznajmlju se jako povoljno sobe, pomoćni i uređeni apartmani, udaljeni od mora ca 20 – 50 metara! Posebno povoljno duži boravci za parove, grupe ili veće društvo. Zainteresirani za duži povoljan boravak mogu dobiti i prigodno zaposlenje u ugostiteljstvu i različitim zanatskim zanimanjima. Dio apartmana iznajmljuje se i preko zvaničnih agencija, a pomoćni apartmani (nepotpuno opremljeni) i sobe mogu se rezervirati preko viber mobila: 00385-957304698 Muharema Hadžiselimović, ili e-mail: lastro.hadziselimovic@gmail.com

Stan u centru Banjaluke 60 m², centralno grijanje, drugi sprat, renoviran...

U Mjesnoj zajednici Centar 2, naselje Sime Matavulja br. 12, prodaje se stan ca 60 m² (dvosoban/preuređen u trosoban), drugi sprat, sa liftom, kod stare bolnice i ispod tranzita, lamela do nekadasnjeg kafica Ring, preko puta PIO, bivše naselje Ante Jakića, s pogledom na staru vojnu bolnicu, 3 minuta do Boske ili hotela Bosna, obdanište ispod prozora, blizu trgovinski centar i sve druge prodavnice. Kupatilo/Wc preuređeni savremeno s pokrenom kadom, novi svi prozori sa ALU roletnama, renovirani unutrašnji zidovi do vanjske strane, centralno grijanje. Informacije mobil u Svedskoj: 0046-739534803 ili Banjaluci 00387-65300201.

BIOGRAFIJA

Irfan Nurudinović je rođen u 1930. godine, Banjoj Luci, gdje je završio Gimnaziju, a nakon toga diplomirao na Filozofskom fakultetu zagrebačkog sveučilišta. Opredijelio se za bibliotečku struku u kojoj je proveo cijeli radni vijek do penzionisanja 1992. Početkom 1993. prognan je iz grada, kao i brojni su građani, i sada živi u Norveškoj.

Irfanova posebna ljubav bila je muzika. Generacije Banjalučana pamte njegovu gitaru, koju su slušali na kocertima zabavne i džez muzike, i plesnim večerima. Orkestar, čiji je bio dugogodišnji član, decenijama je punio sve ba njalučke plesne dvorane, a najduže salu Fiskulturnog doma i Doma kulture.

Tekstovi iz knjige su objavljeni u "Banjalučkim žuborima", "Bosanskaj pošti", "BH glasniku", "Preporodu" i časopisu "Šeher Banjaluka".

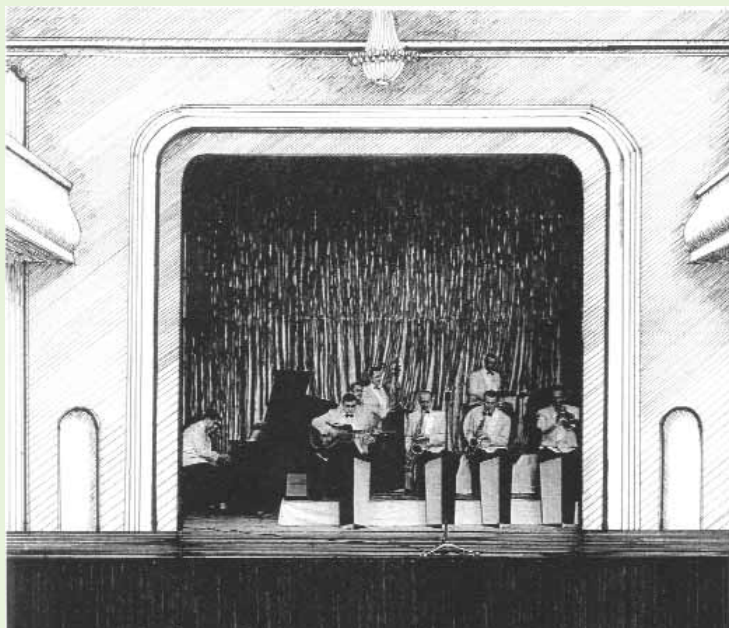
DAMARI GRADA

Vrbas, Mala čaršija, muzika, cijela Banjaluka, duboko su utisnuti u naše živote. Da li će naš grad ponovo biti kao bašča sa raznolikim cvijećem?

Profesor i muzičar Irfan Nurudinović obogatio je stranice našeg magazina nizom sjećanja i zapisa o svome gradu, njegovim ljepotama i notama, te o novim sredinama u koje je došao s hiljadama svojih proganih sugrađana. Objavio je i knjigu sjećanja »Boje rodnog grada«, iz koje u ovom jubilarnom broju, sjećajući ga se s poštovanjem, donosimo nekoliko kraćih odlomaka.

Pojedini gradovi u našoj domovini dobivali su ponekad posebna obilježja i epitete u narodnim izrekama, pa se i za Banjaluku često kazivalo: Kroz Banjaluku ne pjevaj! To bi otprilike značilo da se u tom gradu i čaršiji malo više voljela i uvažavala pjesma, da je muzika bila sastavni dio života... Moram priznati, da je meni, rođenom u gradu na Vrbasu, gdje sam život proživio sve do ovih muhadžirskih godina u Norveškoj, ta narodna izreka za Banjaluku prirasla srcu, jer su muzika i pjesma bili prepleteni sa mojom drugom »glavnom« profesijom.

Banjaluka, sa čudesnim Vrbasom, zelenilom, okolinom i sa »uzdahom momaka«, kako jedna sevdalinka kaže, bila je predodređena da svoju ljepotu i tradiciju povezuje sa muzikom i pjesmom. Pjevalo se i sviralo na teferičima – na obalama Vrbasa, Vr-

Dom kulture - zabavni orkestar:

Franjo Petrušić/klavir/, Irfan Nurudinović/gitara/, Momir Ristanović/saksofon/, Pero Stumpf/saksofon/, Ante Zorić/truba/

Stoje: Muharem Karaselimović-Karas/vok. solista/, Vlado [aula/kontrabas/, Hašim-Haško čelebić/bubanj i vok. solista/.

banje, Suturlije, u čamcima i lađama po vrbaskim brzacima i tihama, na brojnim merajama od Novoselije, Šehera, Šehitluka, Šibova, pa tokom rijeke do Ade i Trapiske šume... (Kroz Banjaluku ne pjevaj)

Od rane mladosti osjećao sam ljubav prema glazbi, a to postade još prisutnije u mom životu otkad sam naučio svirati gitaru i, osobito, kad sam započeo svirati u zabavno-plesnom orkestru pri OKUD-u »Veselin Masleša«, osnovanom u Banjaluci početkom poratne 1948. godine. Nekoliko narednih decenija taj orkestar je uspješno zabavljao Banjalučane, pogotovo mladost grada na Vrbasu koji se dičio školama, đacima, muzikom i pjesmom. Banjalučka mladost, kojoj i sami pripadamo, zdušno nas je prihvatila, i tako smo zajedno odrastali – mi i zabavne note, te čudesne note ljepote koje i danas svaki istinski Banjalučanin, ma gdje bio i ma koliko godina imao, osluškuje negdje u sebi, i u damarima grada koji se preselio u sjećanja, da bi se, nadamo se, ponovo vraćao svojim izvorima... (Note ljepote)

Moja sjećanja na Malu čaršiju sežu od tridesetih godina prošlog stoljeća, pred Drugi svjetski rat, kad se tamo doselila moja porodica, vezujući više od tri decenije života za tu predivnu mahalalu sa dosta lijepih kuća, bašči i voćnjaka. Uvijek su sjećanja iz djetinjstva najupečatljivija i njih skoro detaljno pamtimo, kao najblistavije doba života, osobito sada, u dugom muhadžirluku, daleko od domovine...

Rijeka Vrbas, kao najljepši prirodni, Božji, dar Banjaluci, najljepši je ukras i Male čaršije. Na obalama ove žubor-vode odvijalo se naše djetinjstvo, stasavale su generacije Banjalučana koje ni u tuđini i daljini nisu zaboravili riječi i poruke ispisane na sedrama i u bistrinama. Iako smo morali otići, svoj Vrbas, i svoju Malu čaršiju, i cijelu Banjaluku, nikad nismo zaboravili; oni su duboko utisnuti u naše živote... (Mala čaršija)

Imidž tolerantne, evropske, Banjaluke stvaran je decenijama i vjekovima, i teško je prihvatiti činjenicu da će se, možda, ugasiti; Banjaluka mora biti otvoren, multietnički, multukulturni grad!

Ipak pokušavam da vidim i svjetlije strane. Posebno one svjet-

losti što je ostala sačuvana u nama, u našim ponovnim viđenjima. Koliko radosti donose susreti sa školskim kolegama iz gimnazijskih dana, sa kojima sam tražio stare slike... Posebno me je obradovalo što je tih dana u Banjaluku doputovao Božidar – Boško Barković, moj dobar prijatelj od najranijih dječaćkkih dana. Susretali smo se nekoliko puta, željni razgovora i drugih uspomena. Uz Boška, koji je po završetku studija Muzičke akademije gotovo cijelo vrijeme živio i radio u Njemačkoj, u Bremenu, vezuje me i moja velika ljubav prema muzici. Prisjetili smo se i zajedničkog sviranja u Gimnaziji, kada smo, još daleke 1947. godine, kao đaci sedmog razreda Realke, skupa sa još dvojicom razrednih kolega, Kemalom – Karlom Ekićem i Ratkom Čangalovićem, svirali na proslavi 29. novembra, Dana AVNOJ-a, te na dočeku Nove godine, u Sali tadašnjeg trgovačkog preduzeća »Nama« (u blizini Gradske tržnice i zgrade Gimnazije)...

Smisao našim rasutim i udaljenim životima najviše nadahnjuju sjećanja., najčešće sjetna, ali ipak draga, jer su naša. Dugo smo već vremena u nekim novim sredinama, među novim licima, sa starim i novim odsajima, pa se u nama rađaju i sjećanja na godine u izbjeglištvu. U meni posebno žive godine kad sam sa suprugom Dženanom – Džanom norveškom podneblju udahnjivao i duh našeg grada Banjaluke i naše domovine Bosne i Hercegovine. Sada, kad je moja draga životna saputnica zauvijek sklopila oči, ta sjećanja su, mada bolna, još ljepša.

Sjećam se, predstavnici komunalnog odjeljenja za prognanike u Skienu pozvali su me da sudjelujem na tribini o susretu raznih kultura, s posebnim akcentom na tuđinsku bojazan među starijima. Pripremio sam i prigodno kratko izlaganje, a moju suprugu Džanu i mene su posebno zamolili da otpjevamo barem jednu bosansku pjesmu...

Uzimajući zatim gitaru u ruke, rekao sam da muzika ne poznaje granice, i da muzika dolazi iz naših srca i naših duša, koje se već punu deceniju pune tuge i sjete. Upoznao sam ih i da ćemo te večeri moja supruga Džana i ja otpjevati jednu našu divnu pjesmu iz srca Bosne, iz Sarajeva, koja se zove »Kad ja pođoh na Bentbašu«, čiji su prevod već imali na svojim stolovima. Posjetioce sam pozvao i da nam se pridruže u izvedbi druge, nama drage, pjesme »Danse mi vise«... (Susret kultura)

Moram vjerovati da će uskoro nove generacije proslavljati razne godišnjice, datume i jubileje u Banjaluci, koja će opet, biti ona stara krajiška ljepotica i u koju će se zauvijek vratiti pravi bosanski duh tolerancije i svekolike različitosti, koja će biti bašča sa raznolikim cvijećem. (Juni, 1999.)

Na fotografiji: Fuad Balić, Alija Sarač, Irfan Nurudinović, Jovan-Joco Bojović

MRAČNA ZONA I MALO SVJETLA

Tekst: Ozren Tinjić

Foto: Mirsad Filipović

Samo da bih udovoljio svojoj supruzi i njenoj neutažnoj želji za gledanjem kojekakvih turskih sapunica i dnevnika, naš TV prijemnik nije odletio kroz prozor. Em serije dosadne, em na vijestima sve belaj do belaja. Smrt, krađe, korupcije. Sve 'ljepše od ljepšeg'. U januaru sam bio sedmicu u Banjoj Luci i, bogami, zarekao se da me još dugo neće vidjeti. Posebno sam bio u vrijeme kada je harala epidemija gripe, i bilo i mrtvih. A kada sam je i ja 'fasovao' bilo je kasno za lupanje glavom o zid. Plus svega jaka zima i turobno vrijeme.

Po nekom nepisanom pravilu, prije podne skoknem malo do centra grada, baš kao i uveče. Obiđem nekoliko kafića u nadi da ću vidjeti neko poznato lice. Malo popričati i pokoju pametnu razmijeniti. Ispostavilo se - uzaludan trud. Em je grad prepun policije, em

legitimišu slučajne prolaznike.

Stanem i zapitam se: Je li ovo 2019. ili 1992. godina?

Rješenje je jednostavno: nalijevo krug i kidavela! Pićim ubrzanim korakom stalno se osvrćući, a u glavi vrlo jasne slike događaja od 25. decembra kada je policija tukla sve redom, od 7. do 77. godina.

Hajde, pomislim, idem popiti jednu pivu u "Ring" pa pravac kuća. Ulazim i vidim jedva nasmiješenu konobaricu i tri ćutljiva, pomalo mrzovoljna gosta. Hvala bogu pa je radio bio upaljen, inače bi me ta atmosfera naprosto izludila. Napuštam "Ring" poput nakoutiranog boksera.

SLOVO O ONIMA KOJIH VIŠE NEMA

Slijedećeg dana prolazim ulicom Branka Radičevića, pored osnovne škole i zaustavljam se kod kuće književnika Jovana Joce Bojovića koji već nekoliko godina vrijedno "ore nebeske bašte". Otišao je tiho, u samoći koju je, kako čujem u komšiluku, sâm želio. Nema više visprenog sagovornika, jal' na baštenskoj ogradi ili u toplini njegove kuhinje, odnosno "kabineta", kako je od milja zvao taj prostor. Tužan, ili bolje rečeno, otužan, krećem teška koraka dalje.

Pored "Boske" skrećem u Jevrejsku a potom prva desno, i eto me pored zgrade i mog nekadašnjeg stana. Na čošku u prizemlju stanovala je nekadašnja gimnazijska profesorska legenda, Nada Kantar, kasnije Milovanović. Prije sam kod svoje razrednice, ali i komšinice, gotovo ritualno svraćao kad god me je put naveo u Banju Luku. Obavezna kesha sa pola kile kafe, kilom šećera i sezonskim voćem. A onda bi slijedila, kao po nekom nepisanom pravilu, naša "emisija" Vremeplov. Uzduž i poprijeko našim razredom, naši marifetluci...

Bježim i odatle, sve mašući rukom oko glave kao da tjeram muhe a ne misli. Ispod "Boske" dolazim do hotela "Palas". Tamo je sve moderno uređeno, nalickano i ulizano, ali, tek sa dva gosta usred dana. I opet onaj roj mušica, pardon, uspomena mota mi se glavi. Opet vremeplov i neminovan odlazak u prošlost. Vraćam se u '60-e godine. Vidim u čošku kafane, odmah pored šajbe, glumca Hajru Hadžikarića. Ma, sve one uloge u Narodnom pozorištu, ali tek ona u Bulajićevoj "Bici na Naretvi", kada je tako originalno odigrao ulogu Vladimira Nazora. "Vidim" za drugim stolom, opet uz šajbu, gorostasnu figuru profesora Ive Nakića. Brzinski plaćam osrednju kafu i ponovo, mašući rukama, bježim dalje.

Ruku prekrštenih na leđima poput pravog penzionera, pogleda upućenog u daljinu, lutam dalje, pored Ferhadije a onda u Mažarevu ulicu iza MUP-a. Prolazim pored kuće Horozovića. Tamo pusto. Nema rahmetli Hore i obaveznog čibuka u ustima, onako nonšalantno naslonjenog na baštenska vrata, a nema ni Irfana koji je otišao u Sarajevo. Bože, pomislim, šta se dešava, gdje god krenem srećem mrtve. Em loše vrijeme, em neka tuga.

Nažalost, svi mi, kada krenemo u "rodni kraj", očekujemo nešto lijepo a ponajčešće nas očekuju iskustva poput mojih. Valjda zato i neumorno pokušavamo da otrgnemo od prošlosti nešto lijepo jer stvarnost je isuviše sebična da nam takvo što ponudi. I eto tuge. Osim, kada sam sreo vremešnu profesoricu francuskog i engleskog jezika iz gimnazije Zdenku Vidaković. Pomislih, eto, kako i nije sve tako crno, posebno kada sretnete osobu koja se tako uspješno "otima" poodmakloj životnoj dobi. Ostala je vedra osoba, puna humora i nezaobilaznog smiješka na licu.

Idem kući, jer dan mi je bio poput prepuna tanjira pred sitim čovjekom.

JUBILEJ

I zaista- ponekada zaista ima svjetla na kraju tunela. A to svjetlo, tračak nade da i nije sve tako loše, eto, nudi nam već punih

Bašta Palasa: Zlatan Gorić sa suprugom i rahmetli Irfanom Dedićem

Biblioteka u Noršepingu

deset (!) godina neumorni Mirsad Filipović sa njegovom i našom "Šeher Banjom Lukom". Kada bih ovaj list nekom neznancu opisivao, vratio bih se u djetinjstvo. Bilo čije!

Zamislite da kao dijete u znatizelji zalutate na bakino ili nanino potkrovlje ili u podrum. Čačkajući i prevrćući stare stvari naidete na jednu, jedva primjetljivu, prašnjavu seharu. Drhtavim rukama je otvarate a pred vama - sijaset starih slika, pisama i kojekakvih dokumenata. Prave starine. Naši roditelji kao djeca, testamenti i darovni ugovori, slike znanih i neznanih, isječki iz novina...

Na neki način i "Šeher Banja Luka" je naš prozor u prošlost i najbolji lijek za bijeg od često turobne stvarnosti.

Biblioteka u Motali

Bijaše to negdje početkom prošlog stoljeća...

BANJALUČKI FIJAKER

Ili: Banjalučki »krug« jednog bečkog inženjera koji je iz voza izašao na stanici u centru grada, a onda unajmio fijaker da ga odveze do hotela »Bosna«...

Napisao: Slavko PODGORELEC

Bijaše to negdje pete godine 20. stoljeća. Gospodin inženjer, 'kuferas' iz Beča (kao i mnogi prethodnici), nakon klajcanja vozom do Zagreba, pa onda do Novoga, i Predgrađa banjalučkog, napokon izađe u centru grada na impozantni željeznički kolodvor.

Tri ogromna kufera, teatralnim gestom, prepusti nosaču sa crvenom čalmom oko fesa odrezane kićanke. Omaleni, šepavi hamal, nekako dotetura s koferima do fijakera.

Inženjer skide halb-cilinder (maj je te 1905. godine bio izuzetno vreo); bijelim, svilenim rupcem obrisa bledunjavo lice, pa se, hladeći šeširom, zavalj u kožnato sjedište. Ne udostojivši kočijaša pogledom, nabrustito promrsi:

»Hotel 'Bosna', bitte!«

Fijakerista (čije ime ne ostade zabilježeno) kimnu glavom, pucnu bičem, i dva 'zekana', laganim kasom, izvukoše kola iz stanične vreve do Carskoga drumu, a onda krenuše put Gornjega Šehera.

Inženjer se nastavlja hladiti. Promiču kućerci, i kočija predrnda drvenu ćupriju potoka Crkvene u središtu čaršije. Odjek

kloparanja, s lijeve strane, uzvraća natkriveno trgoviše Bezistana. Kola se, usporavajući uzbrdicom, primakoše ogromnoj džamiji Ferhadiji.

Zategnut i nadmen izraz inženjerova lica postupno omeknu. Promatrao je šarenilo koje se uvijalo, klupčalo i rasipalo pred očima.

»To je Orijent!« mrmljao je Bečlija gledajući bogatstvo nošnji, dostojanstvo prolaznika, prodavača koji grlo ne štede izvikujući nadaleko znanu robu.

Nozdrve zagolica miris ćevapa i vonj vrućih lepinja koje, poslagane na dasci, pronosi hamal derući se iz sveg glasa: »Vruuući! Vruuući somuni!«

Ne odoli, nego za nekoliko krajcara ugrabi lepinje koje mu mladić, uz duboki naklon, dodade.

Lepinje vruće, mirisave, pucketave. Ne skidajući bijelih rukavica, otkide komadić i uposli zube. Fijaker kaska, putnik uživa: Ferhadija promiče s lijeve, a niz dućana s desne strane. Pa onda Sahat-kula s lijeve.

Smjenjuju se cvijetnjaci i voćnjaci. Vreva ostade iza fijakera.

»Lijepo je što hotel 'Bosna' nije zagašen urbanizacijom!« razmišlja inženjer o budućem 'domu' za koji je u Beču dobio valjane preporuke i u kojem je, prije desetak dana, telegrafski rezervisao sobu.

Nakon izvjesnog vremena ugleda rijeku.

»Verbaz?« upita kočijaša.

»Ja, ja, Vrbas...«, mrmlja spodoba pod fesom, umotana u rashodovani 'redengot' i uvučena u duge, suknene čakšire sa ob-

ješenim turom, ali nogu uglavljenih u cakleno oglašane crne jahaće čizme. Između silnih stabala i ružinih grmova, koji okruživahu kućice sa potamnjelim krovom od šindre, šumila je rijeka.

Bojom i bistrinom nipošto ne podsjeća na Rajnu, još manje na Dunav, ali ima 'ono nešto' – razmišlja inženjer.

Nakon nekoliko drvenih džamijica, posijanih lijevo-desno od drumca, naiđoše na Halil-pašino turbe odnosno mauzolej, kako inženjera podučije u Austriji.

»Was is dass?«

»Turbe! Halil-pašino turbe!« viče kočijaš.

»Ja, ja –tuhbe!« ponavlja inženjer.

Kočija drnda drvenim mostom preko Suturlije, onda zađe među čepenke Gornjeg Šehera. On to doživi kao ulazak u drugi grad, i malčice ga uznemiri misao da je hotel 'Bosna' ipak predaleko. Na ulicama ipak ima svijeta i strah je izlišan – tješi se Bečlija.

Podne podmaklo. Prolaznici hvataju sjenke stabala i čepenaka: nekoliko kerova, uzvitlanih repova, okupilo se oko raščerečena ovna iz kojeg mehadžija vadi 'pajšl' (srce, pluća, džigericu) i brižljivo uvija u plućnu maramicu. Onda ga umata u navlaženu, i solju natrljanu, čistu lanenu krpu...

»Biće to dobar 'bumbar', do akšama...«, mrlja kočijaš.

Ovaj prizor izazva kod putnika pojačano lučenje želučanih sokova, a od lepinja ostala samo jedna polovica.

»Sranje! Kad ćemo stići u hotel?« prodera se na njemačkom.

»Sa'će, samo što nije!« uzvraća kočijaš, a onda, za sebe »Al' će se Švabo navozati!«

Fijaker prelazi na desnu obalu Vrbasa zamagljenog pušljivim curkovima sumporaste vode koja otiče iz pokrivenih, termalnih kupatila. Švabo palcem i kažiprstom stiće nozdrve podražene odvratnom mješavinom sumpora i jeftinog sapuna.

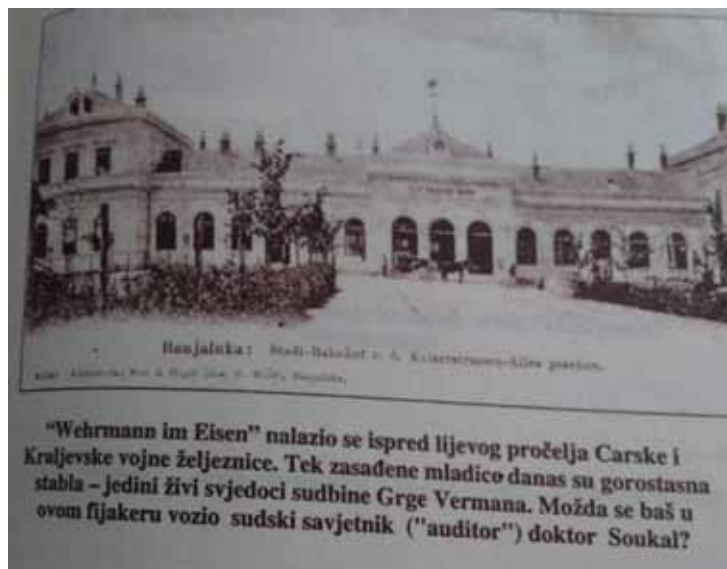
Dok su, kroz mušabeke, promatrali fijaker ovoga musafira, vodnjikave oči nekolicine begova i trgovaca magli dim raspaljenog duvana pomiješanog sa afionom. Rashlađena 'meka' rakija prlji ždrijela podnevnih kupača. Zavaljeni u toplu vodu, meze siriluk i dimljenu ovčetinu. Poslužitelj, kroz okrugao prozorčić, dodaje u izvorskoj vodi hladeno čuvano 'trapističko pivo', kojim dokone meraklije 'presijecaju rakiju' i gase žeđ.

Obalom zapjenjene rijeke, u koju su nasadeni mlinovi, defiluju džamije; Sulejmanija, pa Jama, i ko bi im sve znao imena...

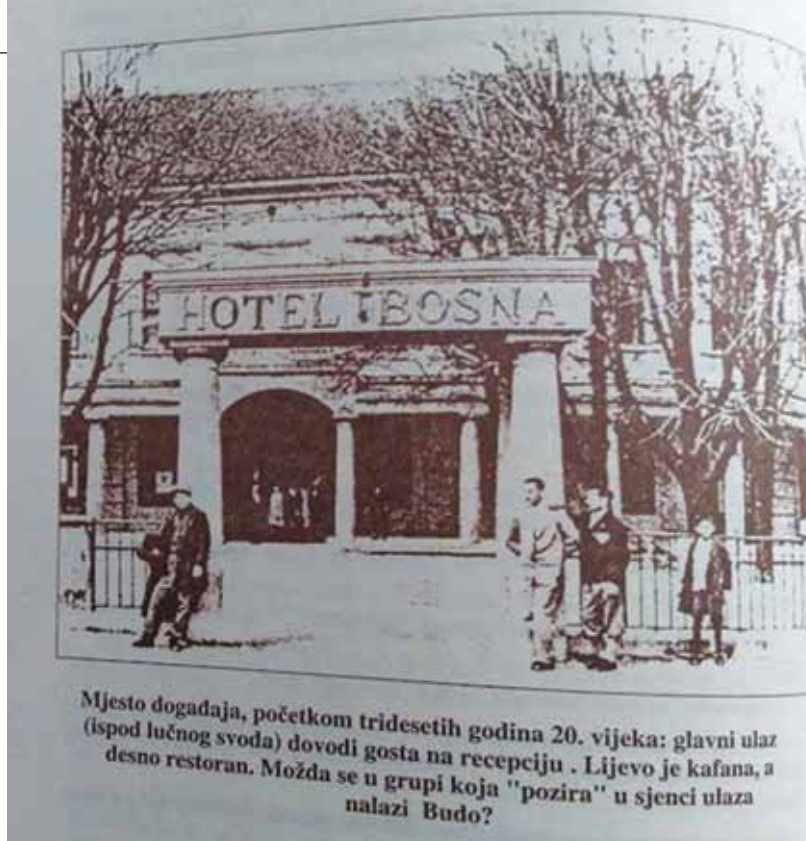
Fijaker, podno Sitara, prolazi pored kuća Karabegovića (porodice u kojoj se generacijama njegovalo pjevanje 'sevdalinki' odnosno 'bosanskih romansi'). Iz cvijetnjaka dopire djevojačka pjesma. Sevdalinka. Ovdje pjevaju od izlaska do zalaska sunca. I u akšam, kad se meraklije presele na obalu rijeke.

Već nervozan, inženjer štapom srebrne drške lupka o pod.

»Sad ćemo, još malo!« dremljivo uzvraća kočijaš.

Hanjaluka: Stadi-Nakalof i. A. Kalaristranov-Ajzen postojan.
"Wehrmann im Eisen" nalazio se ispred lijevog pročelja Carske i Kraljevske vojne željeznice. Tek zasadene mladice danas su gorostasna stabla – jedini živi svjedoci sudbine Grge Vermana. Možda se baš u ovom fijakeru vozio sudski savjetnik ("auditor") doktor Soukal?

Mjesto događaja, početkom tridesetih godina 20. vijeka: glavni ulaz (ispod lučnog svoda) dovodi gosta na recepciju. Lijevo je kafana, a desno restoran. Možda se u grupi koja "pozira" u sjenci ulaza nalazi Budo?

To »još malo« - potraja. Naiđe naselje Stupnica, pa Kul-mahala i Mala čaršija.

Onda se inženjeru ukaza, odnekud poznata tvrđava, i džamija iza nje.

Bečlija puši petu cigaretu. Nervozno otresa pepeo. Kočija ih, točkova uglavljenih između dugih dasaka ćuprije (gradskog mosta) ispred tvrđave, prevozi na lijevu obalu rijeke. Onda, s desne strane, promaknu pročelje utvrde, s lijeve Ferhadija, fijaker se niz kaldrmisani drum spusti do Crkvene, i – zaobišavši Tvrđavu – promače pokraj neke drvene, bezimene džamije u naselju Dolac, usađene između kamenih nišana i ružinih grmova.

Na tom mjestu, kočijaš ošinu konje koji pojuriše galopom, i nakon nekoliko minuta fijaker se zaustavi ispred monumentalnog zdanja hotela 'Bosna'.

Inženjer bogato nagradi vozača, a dva hotelska poslužitelja, od kojih je jedan govorio njemački, prihvatiše prtljag.

»Kada je i otkuda stigao milostivi gospodin? Ta mi smo vlak dočekali na kolodvoru, ali nismo Vas vidjeli!« zabrinuto pita 'picolo'.

»A gdje je kolodvor?« začudi se inženjer.

»Odmah tu, iza hotela...« - snebivajući se pokaza poslužitelj.

(Iz knjige »Izlet u Banjaluku«, 2006.)

Posljednji fijakeri nestali su sa banjalučkih ulica krajem pedesetih godina 20. vijeka

Sa književnih stranica ĐULE U SNIJEGU

Piše: Zlatko LUKIĆ

Foto: Aida Krajišnik

Alija, jaran njegovog rahmetli oca Adnana, izvuče Denisa iz podruma, kada je Đidana isto večer iznenada počela da grebe po podu u spavaćoj sobi. Alija mu odmah reče:

- Skrivat ćeš se u podrumu, jer će te možda tražiti. Odnijet ćemo krevet dolje da možeš spavati. Ja ću silaziti na pijacu i kupovat ću što ti treba. Pustit ću glas da si skončao u Kastelu kao i mnogi prije tebe.

Poslije sedam dana Alija mu je donio haber iz grada da ga je stara banjalučka raja ožalila. Za čaršiju, a i za vlasti sada je bio mrtav.

One majске noći kada je srušena Ferhadija, Denis reče:

- Alija, hajdemo slijedeću noć do Ferhadije. Kada već nema džamije, htio bih da imam barem jedan njen kamen...

- Dobro kažeš, burazeru. I Čaba je kamen sa Neba. Ako svaki Bošnjak uzme po jedan kamen, svatko će od nas imati po jedan djelić Ferhadije... Jednog dana mi ćemo sve to kamenje ponovo složiti i izgraditi od njega novu Ferhadiju...

Alija je taj dan kružio čaršijom. Krenuo je od Hiseta, preko Haništa, otišao u Mejdan, pa u Sitare, stigao do Gornjeg Šehera i Novoselije, pa se vratio preko Suturlije i Poljokanovog parka nazad u Pobrđe. Svima je rekao ono što je i Denis namjeravao.

Tu noć je raja počela dolaziti i raznositi kamenje razvaljene građevine. Denis je primijetio da su tu čak i neki Hrvati i Srbi. Ljudi su plakali, uzimali su po kamen sa ruševine i odlazili tiho u mrak, onako kako su i došli.

Sljedećih mjeseci Alija je odlazio duboko u Karađozovu bašču, u gustiš koji je činilo visoko grmlje. Zadržavao se tamo dugo. Kada bi se vratio rekao bi Denisu da je učio teraviju. Povremeno je Alija iz čaršije dovlačio najlon kese i letve gajbi. U podrumu ih je šijući spajao, praveći od njih veće površine. Zatim ih je povezivao na letvice. Kada bi ga Denis zapitao što to pravi, Alle bi mu odgovarao da pravi osmatračnicu iznad kuće, u kojoj će se skrivati zimi, a iz koje će moći vidjeti cijela Hiseta i Hanište sve do Ferhadije.

Jedne noći, sedam mjeseci po rušenju džamije, 7. decembra 1993. Alija zamoli Denisa da sa njim siđe u čaršiju. Mada je padao jak snijeg, Denis pristade. Alija mu dade ašov, a sam ode do »osmatračnice« i iz nje iznese nešto zamotano u pakpapir.

Pod okriljem hladne noći stigoše na mjesto gdje je nekada stajao šedrvan u avliji Ferhatpašine damije. Denis je čuvao stražu dok je Alija, poput njegovog imenjaka Sirotanovića, velikim zamasima prvo ašovom, pa onda i lopatom iskopao rupe.

- Ovo je moj poklon čaršiji – reče Alija i iz pakpapira izvadi mladu sadnicu, bokor od sedam tek procvalih rumenih pupoljaka đula i hitro usadi korijenje u zemlju. Brzo utaba tlo oko grma, nanese snijeg i svojim starim, teškim kaputom poravnava Denisove i svoje tragove stopa. Sedam pupoljaka đula kao sedam plamičaka blistali su u snijegu.

- Znači, to je bilo u tvojoj osmatračnici... – prokomentira Denis. – Ejvala ti, Alija!

Sutradan njih dvojica dođoše oko devet ujutro i zatekoše čaršinlije kako se ibrete čudu: procvala đula usred snijega, u decembru, baš sedam mjeseci od rušenja Ferhadije! Već poznata čuda koja su se dešavala narednih dana ne treba ponavljati. Jedni su đule prozvali Ferhadija, a drugi Safikadine đule...

Iz romana »Karađoz« (poglavljje »Sjena«), u kojem je kroz životnu priču o porodici glumaca na umjetnički način osvijetljeno i punih šest stoljeća Banjaluke.

BANJALUKO MOJA*Elvira Krupić Šamlija*

Korzo moje ne nahodano,
Lipo moja ne namirisana,
Bagreme moj ne ubrani,
Lokvo moja ne ugažena,
Mirisu moje mladosti.....

Osta ti u sjećanju ne narušena...
Ukrašenim jajima, peretkom komšinice Vele,
Kićenim borom susjede Jasne,
Vriske i galame djece naše i
Pokradenim cvijećem u crkve subotarske..

Majkinim nalangitima, bestiljom
U kazanima i ezana s džematskog minara,
Kantarkine dvojke, serenade
Nine i Cajе i prolivene vode
Moga babe .
Banjaluko moja.....

ZAPJEVAJMO BANJALUČKI*Kemal Coco*

Nismo mi ovdje
gdje mislimo da smo
mi smo u Palasu, Bosni, Slaviji
na Ilidži, kod Ali-babe
kod Troke, u Orhideji
mi smo daleko, daleko odavde
Poslije ovog sijela
idemo u Aleju uzdisaja
na šaputanje kod Zelenog mosta
u Šeher kod Karla na kafu
u Novoseliju na slap da zapjevamo
i Vrbasu poklonimo pjesme
koje će on odnijeti morima
a oni okeanima o nama
o njima o istini koja je jedna
kao što je jedna ali i jedina
naša Banjaluka
Zapjevajmo uz žubore Vrbasa
i svjetlost Safikadine ljubavi
Zapjevajmo Banjalučki.

ZADUŽEN NA ZVEČAJU*Jovan Joco Bojović*

Pogledaj kanjon Vrbasa
sa gradina Zvečaja,
staze karavana.
Prkosan ljepotan,
neobuzdan ždrijebac
nače tvrdu stijenu
golom kopitom prirode.
U procijepu kanjona
okačen k'o Prometej
strašim oskrnavitelje.
Grlim
praiskonsku ljepotu.

Vrbasu,
ne hučiš,
ručiš u meni,
u pjesmu nećeš!
Ti poezijo koja vječno tečeš!

U SVEMIRU DA SE NE IZGUBIMO*Enisa Osmančević Čurić*

Od prijatelja do prijatelja
Pružena ruka, dobra želja...
Tako se zlatna nit isplete –
Ti konci čine klupko planete.

Što ih je više oko svijeta
Biće nam veća ova planeta,
I na njoj više mjesta ima
Čovjeku, ptici, krtici, svima.

Jer ako vjetar mržnje dune
I pokida te krhke strune,
Zemlja se smanji, sitna, i gola.
To znamo, nosimo ožiljke bola.

Pa smo se tražili među zvijezdama,
U snu, u ljubavi, u pjesmama.
Zato je potrebno da se ljubimo,
U svemiru da se ne izgubimo.

*Pjesma uvrštena u Antologiju bh. poezije za
djecu »Vrelo ljepote«*

Pripremio: Vlado Bojer

U zatvor došao policajac da radi kao čuvar, pa ga šef upozorava na zatvorenike da su jako neposlušni. A on će na to:

- Ne brini, šefe, ko ne sluša ima da leti napolje!

Vozi lik BMW-a i zabije se u kontejner, iznerviran izlazi iz auta da vidi štetu, a u istom trenutku izlazi i cigo iz kontejnera i kaže:

Brate, hoćeš da se dogovorimo ili da zovem muriju?!

Mujo sjedi u dnevnoj uz pivo i novine, kad eto ti Fate iz grada.

Brzo ga pozdravi i ode u kuhinju, pa izađe za sat vremena s vrućim burekom i stavi ga pred Muju. On je zahvalno pogleda, a ona će:

- Eto, Mujo, naprav'la sam t' burek da t' se ispričam što sam opet slupala svjetlo na autu....

Mujo je ljutito pogleda:

- Šta s' naprav'la?!

Fata se umilno nasmije:

- Pa, burek, kažem ti!

Dolazi plavuša u bus i pita je vozač:

- Dokle ćete gospođo?

A ona kaže:

- Da sjednem, baš sam umorna.

Ušao policajac u autobus, kad unutra putnici se drže za ručke na krovu. On će njima:

- Pustite ljudi, mogu ja to sam držati!

Zaustavio policajac Juru zbog prekoračenja brzine. Kazna za ovaj prekršaj iznosi 500 kuna i tri kaznena boda kaže policajac. Jure zakoluta očima izvadi novčanik spreman da plati, kad policajac reče:

- "Evo smilovat ću se, postaviti ću ti jedno pitanje i ako znaš odgovor pustiti ću te bez kazne."

Jure se naravno složi. Policajac:

- "Mrak je, prema tebi idu dva okrugla svjetla. Što je to?"

- "Pa automobil", odgovori Jure.

Policajac:

- "Eh, automobil, preciziraj je li to Mercedes, BMW, Audi, Mazda..."

Jure ponovo zakoluta očima, spreman da plati kad policajac kaže da će mu postaviti još jedno pitanje, ako pogodi ne plaća kaznu.

Policajac:

- "Mrak je, prema tebi ide jedno kockasto svjetlo. Što je to?"

Jure:

- "Pa motor."

Policajac:

- "Eh motor, preciziraj je li to Honda, Yamaha, Suzuki, Kawasaki..."

Jure ljut i spreman platiti kaznu pita policajca može li on njemu postaviti jedno pitanje, i ako policajac ne zna odgovor da ga pusti.

Policajac se složi. Jure:

- "Mrak je, u daljini je upaljena ulična lampa, oko nje se vrte četiri oskudno odjevene žene i njišu bokovima. Što je to?"

Policajac:

- "Pa četiri prostitutke."

Jure:

- "Eh četiri prostitutke, preciziraj je li ti to mater, žena, kćer, sestra...?"

Muju zaustavi policija zbog prebrze vožnje i počne mu uzimati podatke. Krenu oni s imenom i prezimenom pa adresom, da bi ga na kraju pandur upitao:

- Doobro... a šta radiš u životu?

Mujo slegne ramenima:

- Ja sam biokemičar...

Pandur ga ljutito klepi za uho:

- Nisam te pit'o šta s' bio, neg' šta radiš sad!

Na olimpijadi baca Crnogorac koplje i osvoji zlato, a poslije ga novinari pitaju:

- "Kako Vam je to uspjelo?"

A on će:

- "ALAT dalje od mene!"

Otišao Crnogorac da uhvati puževe za večeru, ali se vratio s jednim pužem. - Čoveče, kako donese samo jednog puža? - upita ga žena - Ti ne znaš kakva je to životinja, to trči, to beži, to skače!

*U Njujorškoj cvjećari: *

"Pošaljite cvijeće ženi koju volite... Kad ste već tu, ne zaboravite ni suprugu!"

U izlogu optičara u Čikagu:

"Ako ne vidite ono što želite, došli ste na pravo mjesto."

Na zidu automehaničarske radionice:

"Vozite tako da vam vozačka dozvola istekne prije nego život!"

U izlogu restorana u Glasgowu:

"Traži se pomoćni radnik da pere suđe i dvije konobarice."

U piturskoj radnji:

"Popravljamo sve što ste uradili po 'Sam svoj majstor' principu."

U fotografskom ateljeu:

"Mračna komora za ljubavnike. Sve se razvija brzo."

Na kraju šlepera:

"Ovo je moj kraj. Nemojte da bude i vaš."

Na WC-u:

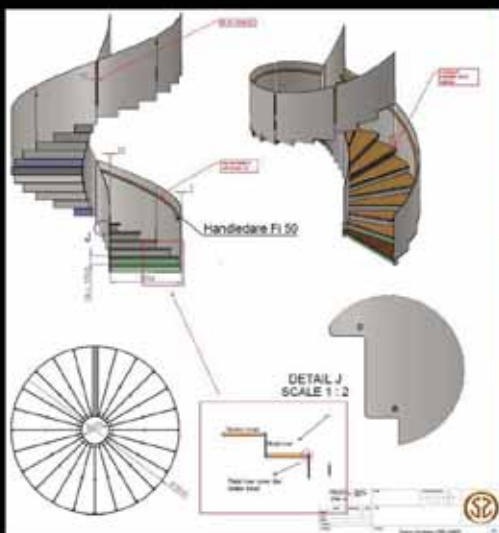
"Zbog popravka kotlića, prostorija će biti zatvorena u ponedjeljak. Obavite danas sve što možete!"

Sann Smide AB

Koksgatan 11-15 · 211 24 Malmö
040 29 21 80 · www.sannsmide.ab

byggnadssmide · industrismide · reparationer · underhåll

FRÅN RITNING TILL FÄRDIG PRODUKT

Reklam - från idé till realisation

- fönster- och bildekorer
- plast- och plåtskylltar
- 4-färgs bilder
- ljusskylltar
- textiltryck
- småtrycksaker
- logotyper på beställning m.m.

Olofsborgsgatan 1
213 61 Malmö
tel 040 92 57 45
mob 0704 33 15 94
www.graposi.se
ecko@graposi.se

GRAĐANI BOSNE I HERCEGOVINE MOGU OSTVARITI PRAVA

iz penzijskog i invalidskog osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj kako slijedi

PENZIJE U BIH

Uslovi za starosnu penziju

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju **Federacije BiH**
lan 40:

Pravo na starosnu penziju ima osiguranik (bez obzira da li je muškarac ili žena) kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja, odnosno najmanje 20 godina penzijskog staža ili kada navršši 40 godina staža osiguranja bez obzira na godine života.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju **Republike Srpske**
lan 41:

Pravo na starosnu penziju ima osiguranik (bez obzira da li je muškarac ili žena) kada navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

Uslovi za porodičnu penziju

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju **Federacije BiH**
lan 68:

Pravo na porodičnu penziju imaju članovi porodice umrlog osiguranika koji je na dan smrti ispunjavao uslove za starosnu ili invalidsku penziju i članovi porodice umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije.

Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju **Republike Srpske**
lan 69:

Pravo na porodičnu penziju imaju članovi porodice umrlog osiguranika koji je na dan smrti ispunjavao uslove za invalidsku penziju i članovi porodice umrlog korisnika starosne ili invalidske penzije.

Za dodatne informacije možete se obratiti
advokatskom uredu **Emir Kovačević**, Sarajevo, ul. Skenderija 54

www.advokatkovacevic.ba

info@advokatkovacevic.ba

Tel.+ 387 33 216560

Viber/ WhatsApp +387 61 205-270

Fax. + 387 33 219 146

BiH-Švedska

redovna autobuska linija
utorkom i petkom

09:00 SARAJEVO

10:30 ZENICA

12:10 DOBOJ

11:00 TUZLA

12:30 SANSKI MOST

13:00 PRIJEDOR

14:00 BANJA LUKA

15:15 B. GRADIŠKA (BIH)

15:40 KOBENHAVN (DK)

17:00 MALMÖ (S)

18:00 HELSINBORG

20:30 VARNAMO

21:00 GÖTEBORG (S)

21:00 JONKOPING

22:15 MJOLBY (S)

22:45 LINKOPING

23:30 NORKOPING (S)

01:30 STOCKHOLM (S)

09:00 STOCKHOLM

11:00 NORKOPING

11:50 LINKOPING

11:30 UDDEVALLA (S)

12:00 SVANESUND

12:20 MJOLBY

13:25 JONKOPING

14:00 VARNANO

16:00 HELSINGBORG

16:25 LANDSKRONA

17:30 MALMÖ

13:30 GÖTEBORG (S)

17:25 B. GRADIŠKA (BIH)

18:15 BANJA LUKA

19:10 PRIJEDOR

19:40 SANSKI MOST

20:10 DOBOJ

21:45 TUZLA

22:30 ZENICA

24:00 SARAJEVO

travel agency

BISS-TOURS

Agencija Sarajevo

Morića han, Sarači 77

tel./fax: 033 236-620; 271-281

Agencija Zenica

Metalurg Business City

tel./fax: 032 245-451; 245-757

Mobitel BiH: +387 (0)61 780 250

Göteborg: +46 737086340

Stockholm: +46 703997516

Malmö: +46 736307882

Oslo: +47 951 481 56

Travel agency
BISS-TOURS

www.biss-tours.ba

PLIVIT ROŠTILJSKI KONCEPT

Sa ponosom predstavljamo naš novi Plivit roštiljski koncept koji je nastao u saradnji sa šefom Edinom Džematom.

Ovaj roštiljski koncept sadrži 94% junećeg mesa, a ostalo su začini koji nemaju nikakvih E-brojeva. Čisti proizvodi bez nepotrebnih sastojaka. Više od godinu dana smo u suradnji sa Edinom Džematom radili na razvoju ovog koncepta i na kraju možemo reći da smo veoma zadovoljni i sretni sa konačnim rezultatom. U asortimanu možete pronaći Startbox, Balkan grillbox, ćevape i pljeskavice. Uskoro u prodavnicama!

